

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Kampaamon yritysmuodon muutoksen jälkeisen tuolivuokran määrittäminen - Case Yritys X

Mökkönen, Tuuli

2014 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Kampaamon yritysmuodon muutoksen jälkeisen tuolivuokran määrittäminen - Case Yritys X

Tuuli Mökkönen
Liiketalous
Opinnäytetyö
Kuukausi, 2014

Tuuli Mökkönen

Kampaamon yritysmuodon muutoksen jälkeisen tuolivuokran määrittäminen - Case Yritys X

Vuosi 2014 Sivumäärä 39

Opinnäytetyö on tehty kampaamoalan yritykselle, joka kohtaa yhtiömuodon muutoksen yhtiökumppaneiden eläkkeelle jäämisen vuoksi. Yhtiömuoto täytyy muuttaa avoimesta yhtiöstä yhtiömuotoon, jossa voi olla vain yksi yrittäjä. Yhtiömuodon muutoksesta johtuen on päätetty aloittaa vuokratuolien vuokraaminen ja näin ollen täytyy määrittää vuokran suuruus vuokratuoleille. Vuokratuoliyrittäjyydessä toinen yrittäjä vuokraa toimitilastaan osan muille yrittäjille, jolloin useampi yrittäjä toimii samassa tilassa. Opinnäytetyön tehtävänä on määrittää sopimusyrittäjien vuokra yhtiömuodon muutoksen jälkeen.

Viitekehys koostuu kampaamo-alasta, yritysmuodoista sekä kustannuslaskennasta. Kampaamoalaa on käsitelty yleisesti ja myös ajankohtaisia asioita on käyty läpi. Sopimusyrittäjyys sekä vuokratuolitoiminta kauneuden hoitoalalla on avattu. Yritysmuodoista on käsitelty yrityksen entinen yhtiömuoto avoin yhtiö sekä mahdolliset tulevat yhtiömuodot kommandiittiyhtiö, elinkeinoharjoittaja sekä osakeyhtiö. Viitekehukseen on lisätty kustannuslaskentaa sekä hinnoittelua, jota voidaan soveltaa vuokralaskelmien tekemiseen.

Tutkimus on toteutettu tapaustutkimuksena ja laskelmat on kohdistettu kohdeyritykselle. Tiedon hankinnassa on käytetty teemahaastatteluja, joissa on haastateltu yrittäjää sekä kirjanpitäjää, jotta saataisiin tietoa yrityksen kustannuksista. Yritykseltä on myös saatu tilinpäätökset vuosilta 2006-2012, sekä tuloslaskelma tileittäin vuosilta 2008-2012.

Laskelmia tehtäessä on jätetty pois prosentuaalinen vuokra ja keskitytty kiinteään vuokraan. Opinnäytetyön tuloksena on Excelillä tehdyt laskelmat sekä kaavat, joita voidaan muuttaa tarvittaessa. Excel-pohjaa käyttäen on saatu laskettua eri vaihtoehtoja vuokralle. Laskelmat koostuivat suppeasta ja laajasta vuokrasta, sekä niiden molempien pohjalta lasketusta kuukausi- ja päivävuokrasta.

Yritys-X:n tilanteen vuoksi on päätetty, että tuleva yhtiömuoto on kommandiittiyhtiö, koska se on hyvin samankaltainen kuin avoinyhtiö. Kommandiittiyhtiö aiheuttaa lisäksi yritykselle vähiten kustannuksia muutosvaiheessa, sillä Y-tunnus voi pysyä samana. Laskelmien perusteella päädyttiin valitsemaan yritys-X:lle suppea kuukausivuokra, johtuen toimeksiantajan sekä tulevien vuokralaisten tilanteesta.

Hiusala, tuolivuokra, yritysmuodot, hinnoittelu, kustannuslaskenta

Mökkönen, Tuuli

**Calculating rent for a sole trader hair salon after a change in the form of the company:
a case study of Company X**

Year	2014	Pages	39
------	------	-------	----

This thesis was commissioned by a hairdressing company which has had to change its company form because of the retirement of an entrepreneur. The company form has to be changed from that of a partnership firm to a company form which can be operated alone. The company has decided to start renting a chair for a sole trader because of the change in company form. As a sole trader using a rental chair salon, one entrepreneur can work in another entrepreneur's salon without being an employee. This thesis will calculate how much the rent should be for the sole trader with a chair rental salon after the change of the company form.

The theoretical section of this thesis presents information concerning the hairdressing business sector, company forms and cost accounting. The hairdresser sector is examined in general terms and from a current perspective. Various forms of a company are considered, such as the previous form of the company, a partnership firm, and all possible future forms of the company, including sole trader, limited partnership and limited company. Cost counting and pricing which can be used when calculating the rent is also included in the theoretical section.

The research was conducted as a case study and the calculations are custom-made for the company. The entrepreneur and accountant were interviewed. The company's financial statements from 2006-20012 and income statement according to the account from 2008 to 2012 were also examined.

When the calculations were made it was decided to leave out percentual rent and to focus on fixed rent. The outcome of this thesis is an Excel diagram which can be changed if needed. Calculations include limited rent and extensive rent. From this two calculations have been made for monthly rent and daily rent.

The decision has been made to change the company form of Company X to limited partnership. A limited partnership is very similar to a partnership and allows the company to keep its company mark which does not require additional costs. Based on the calculations it was decided to use a limited monthly rent because of the circumstances of the landlord and renter.

Hair dressing, a sole trader hair salon, company form, pricing, cost accounting

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Kampaamoala.....	7
2.1	Kampaamoalan alennettu verokanta	9
2.2	Kampaamoala ja harmaa talous	9
2.3	Sopimusyrittäjyys ja vuokratuoli	10
3	Yritysmuodot.....	12
3.1	Avoin yhtiö	12
3.2	Kommandiittiyhtiö	14
3.3	Yksityinen elinkeinoharjoittaja.....	14
3.4	Osakeyhtiö.....	15
4	Hinnoittelu ja kustannuslaskenta	15
4.1	Kustannusten jaottelu.....	15
4.2	Markkinalähtöinen hinnoittelu.....	16
4.3	Kustannusperusteinen hinnoittelu.....	16
5	Yritys-X.....	18
6	Tutkimusmenetelmät.....	20
7	Yritys-X:n yhtiömuoto ja vuokralaskelmat	21
7.1	Yritys-X:n yhtiömuoto	21
7.2	Vuokran hinnoittelu.....	23
7.3	Vuokran laskeminen	26
7.4	Suppea vuokra	27
7.5	Laaja vuokra	29
7.6	Vertailu	31
8	Johtopäätökset	32
	Lähteet	36
	Kuvat.....	38
	Taulukot	39

1 Johdanto

Opinnäytetyön aiheena on Yritys x:n yhtiömuodon muutoksen jälkeisen sopimusyrittäjien vuokratulojen määrittäminen. Kyseessä on kampaamoalan yritys, joka toimii Helsingin keskustassa. Alun perin yritys toimi avoimena yhtiönä ja yhtiökumppaneita oli kolme. Yksi yhtiökumppaneista jäi eläkkeelle vuonna 2011 ja nyt myös toinen yhtiökumppaneista aikoo jäädä osa-aikaeläkkeelle, minkä seurauksena yrityksen on muutettava yhtiömuotoaan. Muutoksien vuoksi yritykseen aiotaan ottaa kaksi vuokratuoliyrittäjää.

Opinnäytetyön viitekehyksessä käsitellään sopimusyrittäjyyttä ja vuokratuolilla työskentelyä sekä perehdytään hinnoitteluun ja kustannuslaskentaan sekä tarkastellaan kustannustenjakoa, jonka pohjalta voidaan määrittää vuokrahinta. Tutkimuskysymys on, miten määrittää sopimusyrittäjien vuokra yhtiömuodon muutoksen jälkeen. Opinnäytetyössä käsitellään lisäksi kampaamoalaa yleisesti, sen rakenteita ja vaihtoehtoisia yritysmuotoja, unohtamatta ajankohtaista uutisointia alaan liittyen.

Opinnäytetyö toteutetaan tapaustutkimuksena, sillä laskelmat tehdään Yritys x:n tarpeiden mukaisesti. Tutkimusmenetelmänä käytetään teemahaastattelua, jossa haastatellaan yrittäjää sekä kirjanpitäjää. Teemahaastattelujen lisäksi opinnäytetyössä hyödynnetään Yritys x:n tilinpäätöksiä vuosilta 2006-2012 sekä vuosilta 2008-2012 tositteita, päivä- ja pääkirjat sekä tuloslaskelmat kululajeittain. Kustannusten jaottelussa käytetään apuna kululajein jaettua tuloslaskelmaa.

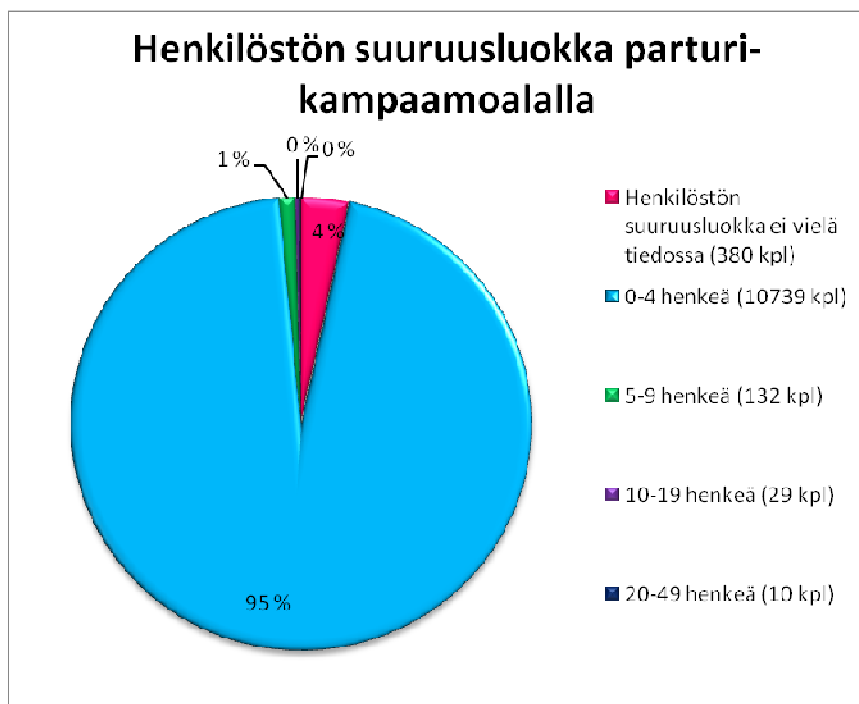
Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä laskelmat tuolivuokraan liittyen ja saada faktatietoa hinnoista sekä siitä, mihin ne perustuvat. Laskelmat tehdään Excel-pohjaan, jotta tuloksen voi laskea uudelleen, jos esimerkiksi kustannukset muuttuvat. Laskelmien perusteella yritys määrittää vuokran suuruuden ja hyväksyy siinä käytettävät kustannukset ja vuokran laajuuden.

2 Kampaamoala

Joka vuosi Suomessa valmistuu hieman alle 1000 hiusalan ammattilaista, joiden työllistyminen on melko hyvä (Verohallinto 2012). Tavallisesti alalle valmistuvat ovat alle 20-vuotiaita ja suurin osa heistä on naisia, jopa 93 prosenttia parturi- kampaamoista on naisten johtamia (Kantanen, Laurila, Lähde, Niemistö & Sinkkonen 2012). Suurin osa hiusalan ammattilaisista toimii yrittäjänä, arviolta noin 15 000 ammattilaisesta 11 000 toimii yrittäjänä (Te-palvelut 2009). Vuoden 2009 opintouudistuksessa onkin lisätty pakollisiin opintoihin yrittäjyysopinnot (Verohallinto 2012). Helmikuussa 2012 vain kahdeksan prosenttia yrittäjistä toimi työnantajina (Kantanen ym. 2012). Lähivuosien aikana parturi-kampaamoalalla yritysten koot ovat kasvaneet aikaisemmasta ja ketjuuntumisesta on tullut yhä yleisempää. Yritykset ovat alkaneet laajentaa toimintaansa kattamaan myös muita kauneudenhoitoalan palveluita, kuten rakenekynsiä ja tatuointeja, jonka seurauksena saadaan enemmän asiakasvirtaa ja työmäärät lisääntyvät. (Te-palvelut 2009.) Myös perinteisten parturiliikkeiden, joiden palvelut on kohdistettu vain miehille, määrä on ollut kasvussa (Kantanen ym. 2012).

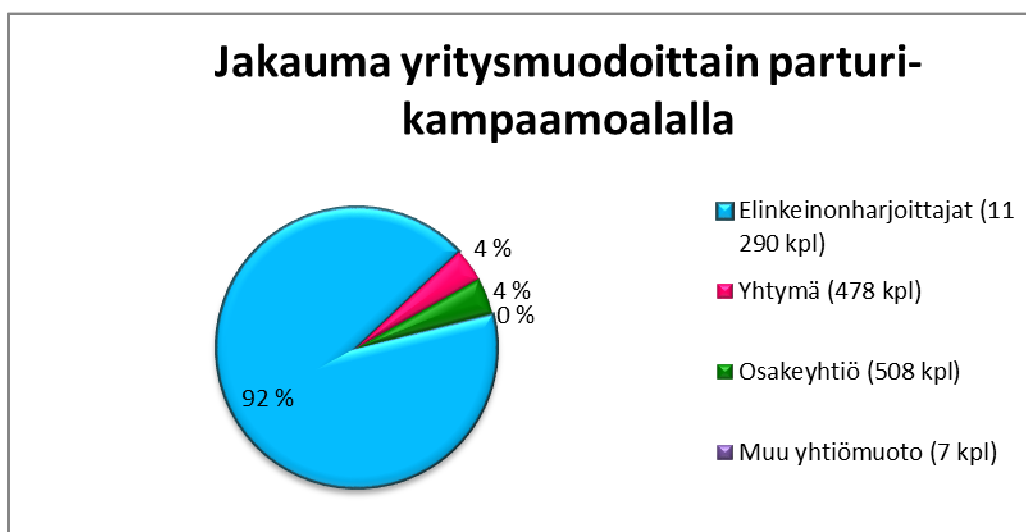
Työntekijöiden palkkaaminen ei ole kovinkaan yleistä alalla, sillä palkkakehityksen vuoksi on kannattavampaa työskennellä yrittäjänä. Välimuotona työntekijän ja yrittäjänä toimimisen välillä on sopimusyrittäjyys, eli työskentely niin sanotulla vuokratuolilla, jolloin useampi yrittäjä toimii yhdessä samassa tilassa. Sopimusyrittäjyydessä yksi yrittäjä toimii vuokranantajana ja vuokraa muille yrittäjille toimitilastaan tilaa työskennellä. Sopimusyrittäjyys on yleistynyt 2000-luvulla. Varsinkin vastavalmistuneet tahtovat työskennellä muiden kanssa samoissa tiloissa. (Verohallinto 2012.) Myös perinteisten kampaamojen lisäksi kampaaja voi työllistyä myös kauppakeskuksiin, erilaisiin hoitoloihin, kylpylöihin, sairaaloihin, palvelutaloihin tai risteilyaluksiin. On myös mahdollista työllistyä myynti-, konsultointi- ja koulutustehtävissä. Teatteri- ja media-ala työllistää myös parturi-kampaajia. (Te-palvelut 2009.) Osa parturi-kampaajista työskentelee kotona tai tekee kotikäyntejä (Verohallinto 2012).

Kuvassa 1 on tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan parturi-kampaamoalalla henkilöstön määrää kuvattu pallodiagrammilla. Suurin osa yrityksistä työllistää maksimissaan neljä henkilöä, prosentuaalisesti tämän tarkoittaa 95,1 prosenttia koko toiminnasta. Yli 20 henkeä työllistäviä yrityksiä on Suomessa vain kymmenen kappaletta, joka vastaa 0,1 prosentin osuutta koko toiminnasta. Tilastokeskuksen aineisto sisältää arvonlisäverolliset ja/tai työnantajina toimivat yritykset ja yksityiset elinkeinoharjoittajat. (Tilastokeskus 2013.)

Kuva 1 Henkilöstön suuruusluokka parturi-kampaamoalalla

Suurin osa parturi- kampaamoalan yrittäjistä on yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Kuvassa 2 on kuvattu yritysmuotojen jakaumaa parturi- kampaamoalalla. Yksityisiä elinkeinonharjoittajia on 91,9 %, osakeyhtiöitä on 4,1 % ja yhtymiä on 3,9 %, muita yhtiömuotoja on alle 0,1 %. (Verohallinto 2012.) Yhtymällä tarkoitetaan henkilöyhtiöitä, kuten avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä. Ulkopuolisten työllistäminen on harvinaista kampaamoalalla, vain 930 yritystä työllistää ulkopuolisia työntekijöitä. (Verohallinto 2012.)

Kuva 2 Jakauma yritysmuodoittain parturi-kampaamoalalla

Kampaamoalalla työllistyminen vaatii ammattitaidon lisäksi hyviä viestintä-, vuorovaikutus- ja asiakaspalvelutaitoja (Te-palvelut 2009). Käden taidot ja esteettinen näkemys ovat myös erittäin tärkeitä taitoja. Mielikuvituksellisuus, luovuus ja taiteellisuus ovat myös tarpeellisia ominaisuuksia parturi-kampaajalle, varsinkin erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien kampauksia suunniteltaessa. Kokonaisuuksien hahmottaminen on edellytys siihen, että asiakkaalle saadaan hänen väreihin, kallon muotoon ja vartalotyyppeihin sopiva kampaus. (Te-palvelut 2009b.)

2.1 Kampaamoalan alennettu verokanta

Vuosien aikana kampaamoala on kokenut erilaisia haasteita. Parturi- ja kampaamoala oli osana työvaltaisten palvelujen arvonlisäverokannan alentamiskokeilua. Kokeilujan myyntiin sovellettiin yleisen arvonlisäverokannan sijaan alennettua arvonlisäverokantaa. Käytännössä siis arvonlisävero aleni 23 prosentista yhdeksään prosenttiin. Kokeilu aloitettiin 1.1.2007 ja sen oli määrä jatkua vuoden 2010 loppuun, mutta kokeilua jatkettiin lainmuutoksen avulla vuoden 2011 loppuun. (Verohallinto 2010b.) Kokeilu lopetettiin, sillä sen tavoitteena ollut kysynnän lisääntyminen ei toteutunut, vaan kysyntä pysyi samana. VATT:n tutkimuksen perusteella hinnat eivät laskeneet toivotulla tavalla. Hintojen laskemista olisi voinut olla puolet enemmän, kuin käytännössä tapahtui. (Kosonen 2013.) Verohallinnon tilastojen mukaan vuodesta 2006 vuoteen 2010 parturi-kampaamoalan liikevaihto kasvoi 29 prosenttia. Henkilöstön määrä taas kasvoi 13,3 prosenttia ja yritysten määrä kasvoi 8,6 prosentilla. (Kantanen ym. 2012.)

Alennettua verokantaa sovellettiin kaikkiin hiusten ja parran käsittelyihin. Näihin käsittelyihin kuuluivat kaikki leikkaukset, värjäykset, pesut, kuivaukset, muotoilut, permanentit sekä hiustenpidennykset. Käsittelyissä käytetyt pesu- ja hoitoaineet tai muut muotoilutuotteet liittyvät palveluiden tuottamiseen ja olivat tämän vuoksi myös alennetun verokannan alaisia. Kosmetologipalveluihin lukeutuvat ripsien ja kulmakarvojen käsittelyt eivät kuuluneet alentamiskokeiluun ja niihin sovellettiin yleistä verokantaa. Samoin yleistä verokantaa käytettiin parturi- ja kampaamoliikkeiden erikseen myymistä tai vuokraamista tarvikkeista, kuten hiustenhoitotuotteista, kihartimista, peruukeista ja harjoista. (Verohallinto 2010b.)

2.2 Kampaamoala ja harmaa talous

Parturi- kampaamoala on työvoimavaltaista, jonka vuoksi riski harmaan talouden toimintaan on suuri (Verohallinto 2012). Lisäksi riskiä lisää nuoret yrittäjät. Usein yritys perustetaan varsin pian valmistumisen jälkeen, jolloin yrityksen perustaminen ja yhteiskunnallisten velvoitteiden tunteminen on vasta kehittymässä. (Kantanen ym. 2012.) Parturi- kampaamoiden tulot tulevat suurimmaksi osaksi yksityishenkilöiltä ja käteisellä maksaminen on yleistä. Yksityishenkilöt eivät tarvitse kuitteja esimerkiksi verovähennyksiin. Yksityishenkilöiltä ei myöskään saa kerättyä vertailutietoa yritysten tulojen oikeellisuuden arviointiin. Verohallinnon aikai-

semmissä tutkimuksissa on arvioitu parturi- kampaamo- ja kauneudenhoitoalan harmaan talouden osuudeksi 20-25 prosenttia. (Verohallinto 2012.)

Vuoden 2014 alusta astui voimaan uusi kuittilaki, joka velvoittaa yrittäjän tarjoamaan kuitin, niin käteis- kuin korttistoista. Lain tarkoituksena on lisätä käteisen rahan käytön valvontaa ja näin ollen parantaa harmaan talouden torjuntaa. Kuittipakko on voimassa kaikilla toimialoilla, kuten esimerkiksi ravintola- ja majoituslalla, päivittäistavarakaupassa sekä parturi- ja kampaamoyalalla. Kuitin tarjoaminen helpottaa kuluttajan mahdollisuutta huomata mahdollinen harmaan talouden harjoittaminen.

Kuitti ei velvoita yrittäjää hankkimaan kassakonetta, vaan myös käsin kirjoitettu kuitti kelpaa, kuitista tulee kuitenkin käydä ilmi yrittäjän yhteystiedot, tavaran tai palvelun määrä sekä luonne, hinta sekä arvonlisävero. Lain noudattamista valvovat poliisi, Verohallinto sekä aluehallintovirasto. Lain laiminlyömisestä voidaan määrätä 300-1 000 euron suuruinen laiminlyöntimaksu. (Verohallinto 2013.)

2.3 Sopimusyrittäjyys ja vuokratuoli

Sopimus- ja vuokratuoliyrittäjät ovat yksityisiä elinkeinonharjoittajia, jotka toimivat toisen yrittäjän tiloissa käyttäen toimitilan laitteita. Toimitilat voivat olla niin omistettuja kuin vuokrattuja. Sopimusyrittäjyys on yleisintä kauneudenhoitoalalla, kuten kampaajilla, kosmetologeilla tai tatuojilla. (Näränen 2012.)

Sopimusyrittäjyys on helppo tapa aloittaa yrittäjyys kampaamoyalalla. Sopimusyrittäjän vuokrasopimuksessa sovitaan prosentuaalisesta vuokrasta, jossa prosenttiosuus on 30- 50 prosenttia kaikista palvelutöistä, eli kuukauden arvonlisäverottomasta liikevaihdosta. Prosenttiosuuden suuruus riippuu siitä mitä kaikkea on sisällytetty vuokraan. Prosentuaalinen vuokranmaksu onkin aloittavalle yrittäjälle riskittävämpää kuin kiinteää vuokra. (Näränen 2012.) Prosentuaaliseen vuokraan on yleensä sisällytetty käytettävät aineet ja tavarat (Suomen Hiusyrittäjät 2006). Kaikissa tapauksissa yrittäjällä on omat työvälineensä. Työvälineillä tarkoitetaan saksia, veitsiä, harjoja ja föönejä, joita kampaaja käyttää työskennellessään. Verottaja saattaa mieltää sopimusyrittäjän työntekijäksi, jos sopimukseen on tehty liian tiukat rajat. Verottaja ei hyväksy jos sopimuksessa määritellään taukoja, työaikoja ja lomiamia. (Näränen 2012.)

Vuokratuoliyrittäjä maksaa kiinteää vuokraa yrittäjälle työpisteen käytöstä. Kiinteän vuokran maksaminen aiheuttaa vuokraajalle suuremmat riskit, mutta tulot ovat usein suuremmat, ja toiminta on lähempänä perinteistä yrittäjyyttä. Maksettaessa kiinteää kuukausivuokraa ainekustannukset hoitaa vuokralainen. Vuokralaisen maksaessa omat aineensa on kuitenkin mah-

dollista tehdä yhteishankintoja kulujen pienentämiseksi. Vuokra sovitaan yrittäjäsopimuksessa ja samalla sovitaan mahdollisesta jälleenmyyntituotteista maksettavista provisioista.

Yhtenäistä käytäntöä ei Suomessa ole vuokrien tai sopimusprosenttien suuruudesta, sillä kampaamoalan yrittäjyys on niin monimuotoista. Yrittäjien välille tehdään aina sopimus ja tätä sopimusta voidaan kutsua yrittäjäsopimukseksi tai aliyrittäjäsopimukseksi. On tärkeää tehdä sopimus tarkasti ja tarpeeksi kattavasti. Pienetkin asiat on hyvä kirjata sopimukseen, jottei väärinkäsityksiä synny. (Näränen 2012.)

Suomen Hiusyrittäjät ry on julkaissut kampaamoalan yrittäjille yleiset sopimusehdot, joita voidaan soveltaa sopimusyrittäjäsopimuksia solmittaessa. Nämä ehdot on tehty nimenomaan kahden yrittäjän samoissa tiloissa toimimiselle, jossa toinen yrittäjistä hallitsee liiketilaa. Tavalliseen liiketilan vuokraamiseen on omat sopimusehtonsa.

Sopimuksessa tulee sopia, ettei vuokralainen saa yrittää viedä vuokranantajan asiakaskuntaa tai siirtää liikehuoneiston vuokrasopimusta itselleen. On myös sovittava, että osapuolet ilmoittavat viipymättä olosuhteiden muutoksista joilla on merkitys liiketoiminnalle. Molemmat osapuolet ovat vastuussa muutosten ilmoittamisesta, kuten vanhempainlomista.

Sopimukseen tulee liittää myös kohta ammattitaidon kehittämisestä, sillä kampaamoalalla on tärkeää pysyä mukana uusimmissa trendeissä ja tyyleissä. Sopimuksessa on hyvä mainita yleisiä pelisääntöjä, kuten kaikkien osapuolien käyttäytyminen ystävällisesti niin toisiaan kuin kaikkia asiakkaita kohtaan.

Sopimus voidaan myös tehdä aikaperusteisena, jolloin useampi yrittäjä voi käyttää samaa työpistettä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toinen vuokralainen vuokraa tuolia maanantaista keskiviikkoon, jolloin samalle paikalle voidaan ottaa toinen vuokralainen torstaista sunnuntaihin. Vuokrasopimus tehdään siis työtilojen, irtaimiston ja kaluston käyttöoikeudesta. (Suomen Hiusyrittäjät, 2012.)

Sopimuksessa on hyvä mainita, että kaikki osapuolet noudattavat kirjanpitolakia ja hoitavat oman kirjanpitonsa. Vuokratuolilaisen tai sopimusyrittäjän tulee aina maksaa vuokrastaan arvonlisävero. Vaikka tuolivuokra olisi kiinteä hinta, tulee siihen sisällyttää arvonlisävero. Yrittäjyysopimuksessa tuleekin käydä ilmi onko sopimuksessa oleva vuokra arvonlisäverollinen vai veroton. Arvonlisäveron maksaa tuolivuokralainen, mutta hän saa vähentää arvonlisäveron omassa verotuksessaan. Vuokranantaja maksaa arvonlisäveroa verohallinnolle vuokratuolista. Vuokratuoliyrittäjyyttä ei pidetä verottajan näkökulmasta alivuokrasuhteena, vaan se on yrityksen liiketoimintaa, jonka vuoksi se lasketaan arvonlisäverolliseksi. Vuokraus voisi olla arvonlisäverotonta vain siinä tapauksessa, jos liiketilasta vuokrattaisiin tietty tila, esi-

merkiksi huone toiselle yrittäjälle. Jos yrittäjät toimivat kaikki samassa tilassa, on vuokra aina arvonlisäverollista. (Kirjanpitäjä 2014.)

Sopimuksessa tulee käsitellä mitkä kaikki kulut ovat vuokranantajan vastuulla. Vuokranantaja hoitaa vuokran tai mahdollisen vastikkeen. Vesi- ja sähkölaskut ovat vuokranantajan nimissä ja vastuulla. Mahdolliset televisiomaksut, sekä Teosto-, ja Gramex-maksut ovat tilanhaltijan vastuulla. Mahdolliset remontit ja korjaukset hoitaa vuokranantaja. Vuokralaisen tulee hoitaa oman työpisteensä siisteyttä ja ylläpitää koko liikkeen yleissiisteyttä. Somisteiden ja lehtien hankinnasta voidaan tehdä yhteinen sopimus, jossa kaikki vuorotellen hoitavat vastuunsa, tällöin näitä kuluja ei tarvitse liittää vuokraan. (Suomen Hiusyrittäjät 2012.)

3 Yritysmuodot

Yritysmuotoa valittaessa on otettava huomioon yrityksen todennäköinen verotettava tulo, sen suuruus sekä kuinka voitot jaetaan. Yksityisliikkeen omistajalla sekä henkilöyhtiön osakkaalla on siviilioikeudellinen vastuu yrityksen veroista. Yritysmuotoa voidaan joutua muuttamaan yrityksen elinkaaren aikana, jolloin joudutaan uudelleen samojen kysymysten äärelle.

Valintaa tehtäessä on muistettava kirjanpidon vaatimukset, tulolähdejako ja eri tulolajit. Kirjanpitovelvollisia ovat yhtiömuotoiset yritykset sekä kaikki liikettä ja ammattia harjoittavat. Omistaja yrittäjän tulot jakautuvat pääomatulon ja ansiotuloon. Henkilöyhtiöillä on käytössä minimipääomatulosääntö, jossa yrityksen nettovarallisuudesta 20 prosenttia pidetään pääomatulona. (Kukkonen 2010, 28.)

Seuraavaksi käsitellään erilaisten yhtiömuotojen eroavaisuuksia. Pääpaino vertailussa on avoimessa yhtiössä, kommandiittiyhtiössä ja yksityisessä elinkeinonharjoittajassa, sillä ne ovat mahdollisia tulevia yritysmuotoja. Osakeyhtiöitä tai osuuskuntia käsitellään vain pinta-puolisesti, koska ne ovat tuloverovelvollisia, eivätkä tämän vuoksi ole potentiaalisia vaihtoehtoja yrityksen x tapauksessa.

3.1 Avoin yhtiö

Avoin yhtiö on henkilöyhtiö. Yhtiössä on jokaisella yhtiömiehellä vain yhtiöosuus (Tomperi 2010, 112). Avoimessa yhtiössä täytyy olla aina vähintään kaksi tai useampi omistaja (Suomen Yrittäjät. 2010b). Omistajia kutsutaan joko yhtiömieheksi tai osakkaiksi (Tomperi, 2010, 112). Yhtiömiehillä täytyy olla yhteinen tavoite elinkeinon harjoittamisesta (Suomen Yrittäjät. 2010b).

Yhtiömiesten välille solmitaan aina yhtiösopimus. On suositeltavaa, että yhtiösopimus kirjoitetaan kaikissa tapauksissa kirjallisena. Sopimuksessa käydään läpi yrityksen tavoitteet ja kunkin yhtiömiehen tehtävät. Yhtiösopimuksesta otetaan useita kappaleita ja ne jaetaan osakkaille sekä kaupparekisterille. (Suomen Yrittäjät 2010b.) Kaikki yhtiömiehet voivat tehdä yritystä sitovia sopimuksia, ja kaikki yhtiömiehet ovat yhteisvastuussa yrityksen sitoumuksista koko omaisuudellaan. Tavallisesti avoimet yhtiöt ovatkin perheyhtiöitä. Kaikkien yhtiömiesten tulee suorittaa yhtiölle yhtiösopimuksessa sovittu yhtiöpanos. Yhtiöpanosten ei kuitenkaan tule olla samansuuruisia ja yhtiöpanoksena voi myös toimia pelkkä työpanos. Jokaisen yhtiömiehen panosta seurataan omalla tilillään, koska yksityisnostot ovat mahdollisia, on jokaisella yhtiömiehellä myös oma yksityistili. (Tomperi 2010, 112-113.)

Yhtiömiehellä on oikeus periä vuokraa yhtiön käyttöön luovuttamista tiloista. Palkanmaksu on mahdollista yhtiömiehille, vaikkakin se ei ole usein edullisin vaihtoehto. Yhtiön verotettava tulo jaetaan yhtiömiesten kesken, heidän tuloinaan verotettavaksi. Palkkoja kuitenkin maksetaan jos yhtiömiesten väliset työmäärät poikkeavat merkittävästi toisistaan, eikä tätä oteta huomioon voitonjakojäännöksissä. (Tomperi 2010, 113.)

Yhtiö voi toimia maksimissaan vuoden ajan avoimena yhtiönä jos vain yksi yhtiömies on jäljellä yrityksessä, irtisanoutumisien tai kuoleman johdosta. Jos yhtiö ei ole vuoden aikana tehnyt mitään muita toimenpiteitä, muuttuu yritysmuoto automaattisesti yksityiseksi elinkeinoharjoittajaksi. (Suomen Yrittäjät 2010b.)

Avoin yhtiö ei ole erikseen tuloverovelvollinen. Tuloveron maksamisesta huolehtii yhtiömies. Yhtiömies maksaa ennakkoveroa sen mukaan paljon yritys on tuottanut hänelle tuottoa. Verottaja määrää ennakkoveron perustuen edellisen vuoden tietoihin. Aloittava avoin yhtiö ilmoittaa ennakkoveronsa Verohallinnolle arvion perusteella hakemuslomakkeella. Kukin yhtiömies toimittaa oman lomakkeensa. Kesken verotuskauden on kuitenkin hyvä tarkkailla budjetteja, sillä verotusta on mahdollisuus muuttaa kesken verokauden vastaamaan todellisuutta. (Verohallinto 2010a.)

Avoimelle yhtiölle vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos. Jos yhtymä on tehnyt tappiota edellisinä vuosina, vähennetään ne voitollisesta tuloksesta ja näin saadaan verotettava tulo. Avoimen yhtiön tulot jaetaan yhtiömiesten kesken, siinä suhteessa, joka on heidän osuutensa yhtiöstä ja verotetaan jokaisen yhtiömiehen tulona. Tulo-osuudet voivat olla joko ansiotuloa tai pääomatuloa tai vaihtoehtoisesti molempia. Pääomatuloksi lasketaan se osuus, joka vastaa 20 prosentin vuotuista tuottoa osakkaan osuudelle yhtiömieskohtaisesta nettovarallisuudesta verovuotta edeltäneen verovuoden päätyishetkellä. Nettovarallisuus lasketaan vähentämällä nettovaroista, yrityksen velat. Nettovarallisuuteen lisätään edelliseltä 12 kuukaudelta enna-

konpidätyksen alaisista palkoista 30 prosentin osuus. (Suomen Yrittäjät 2010b.) Muu kuin pääomatuloksi luettava tulo verotetaan ansiotulona (Tomperi 2010, 191).

3.2 Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiö ei poikkea kovinkaan paljoa avoimesta yhtiöstä. Erona avoimeen yhtiöön on yksi tai useampi ääneton yhtiömies. (Suomen yrittäjät 2013b.) Äänettömien yhtiömiesten lisäksi yhtiössä on myös vastuunalaisia yhtiömiehiä, joiden asema on sama kuin avoimessa yhtiössä (Tomperi 2010, 116). Myös kommandiittiyhtiön tulee kirjoittaa yhtiösopimus, erona kuitenkin äänettömän yhtiömiehen panos ja maksettava voitto-osuus (Suomen yrittäjät 2013b). Äänettömien yhtiömiesten voitto-osuus määräytyy useimmiten prosenttiosuutena yhtiöpanoksesta. Loput voitoista jaetaan vastuunalaisille yhtiömiehille. (Tomperi 2010, 116.) Jos äänettömän yhtiömiehen osuus on alle 20 %, verotetaan tämä tulo kokonaan pääomatulona. 20 prosenttia ylittävä osuus lasketaan äänettömän yhtiömiehen ansiotuloksi. (Tomperi 2010, 191.)

3.3 Yksityinen elinkeinoharjoittaja

Yksityinen elinkeinoharjoittaja harjoittaa omalla toiminimellään joko liike- tai ammattitoimintaa. Yrittäjä sijoittaa yritykseensä pääomaa ja tilikauden tulokset; niin voitot kuin tappiot pienentävät tai suurentavat omaa pääomaa. (Tomperi 2010, 111.) Yksityinen elinkeinoharjoittaja tekee sopimukset sekä sitoumukset omalla nimellään. Tämä tarkoittaa sitä, että elinkeinoharjoittaja on vastuussa liikkeelle kuuluvalla sekä omalla omaisuudellaan kaikista tekemisistään sopimuksista ja sitoumuksista. (Suomen Yrittäjät 2013c.) Yksityinen elinkeinoharjoittaja ei voi maksaa itselleen palkkaa tai saada itseltään luontaisetuja. Myös vuokran periminen liiketoiminnan käytössä olevista toimitiloista on kielletty. (Tomperi 2010, 111.) Yksityinen elinkeinoharjoittaja nostaa itselleen rahaa aina yksityisnostoina (Jormakka, Koivusalo, Lappalainen & Niskanen 2009.)

Liikkeen- ja ammatinharjoittaja ei ole yhtiö, jolloin hän vastaa toiminnastaan omaisuudellaan. Suomessa yksityisellä elinkeinoharjoittajalla tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella. Yksityisen elinkeinoharjoittajan ei tarvitse erikseen tehdä yhtiösopimusta tai yhtiönjärjestystä. (Verohallinto 2010b.)

Yksityistä elinkeinoharjoittajaa verotetaan kaikkien ansio- ja pääomatulojen perusteella. Elinkeinotoiminnasta saadut tulot jaetaan verotettavaksi pääomatulona ja ansiotulona. Pääomatulon osuus on nettovarallisuuden pohjautuvalle laskenta perusteelle laskettu 20 prosentin tuotto. (Tomperi 2010, 188.)

3.4 Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi henkilö tai yritys. Osakeyhtiöitä on kahdenlaisia yksityisiä sekä julkisia. Julkinen osakeyhtiö voidaan noteerata pörssissä. Vähimmäismäärä osakepääomaksi on yksityisillä 2 500 euroa ja julkisilla 80 000 euroa. Osakeyhtiötä ei voi merkitä kaupparekisteriin ennen kuin osakepääoma on maksettu yrityksen tilille. Osakepääoma jaetaan osiin eli osakkeisiin, joita omistavat osakkaat. Osakkaiden tulee kokoontua yhtiökoukseen vuosittain ja valita yhtiölle hallitus. Osakeyhtiö voi maksaa osakkailleen osinkoa vuosittain, riippuen yhtiön tuloksesta. Osakeyhtiö maksaa tuloksestaan yhteisöprosentin mukaista veroa. (Jormakka ym. 2009, 14.)

4 Hinnoittelu ja kustannuslaskenta

Kustannusten selvittäminen on kaikissa organisaatioissa tärkeää. Kustannuslaskennasta saadaan tietoa päätöksenteon tueksi. Kustannuslaskenta pyrkii määrittämään mahdollisimman selvästi yhdelle toiminnolle, asiakkaalle, tuotteelle, palvelulle, kustannuspaikalle tai projektille kustannukset, noudattaen aiheuttamisperiaatetta. (Jormakka ym. 2009, 193.) Kustannuslaskennassa käytetään kustannuslajijakoa, joka on lähes sama kuin liikekirjanpidossa. Menotilit jaetaan pääryhmiin, joilla on alatilejä, jotka jakautuvat menolajeittain. (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 49.) Kuitenkin toisinaan hinnoittelua täytyy tehdä kesken tilikauden, jonka vuoksi tarvitaan erilaisia järjestelmiä, joista voidaan tarkistaa ajankohtaiset kustannukset ja yrityksen taloudellinen tilanne. Kustannuslaskenta etenee yleensä vaiheittain. Ensimmäisenä kustannukset määritetään lajeittain, jonka jälkeen ne voidaan kohdistaa kustannuspaikoille jonka jälkeen määritetään esimerkiksi tuotteelle tai palvelulle. Haasteena kustannuslaskennassa on, miten saadaan kustannukset kohdistettua juuri oikeassa suhteessa yhdelle tuotteelle tai palvelulle. (Jormakka ym. 2009, 193)

4.1 Kustannusten jaottelu

Kustannukset syntyvät, kun yrityksen on hankittava tuotantotekijöitä, joita voivat olla esimerkiksi tilat, henkilöstö tai raaka-aineet (Jormakka ym. 2009, 193). Kustannukset voidaan jakaa sen perusteella miten ne vaihtelevat tuotannonmäärän mukaan, muuttuviin tai kiinteisiin kustannuksiin (Järvenpää, Länsiluoto, Partanen & Pellinen 2010, 55). Muuttuvat kustannukset ovat riippuvaisia myynnistä, eli myynnin lisääntyessä kustannuksia on enemmän ja vähentyessä kustannuksia on vähemmän (Jormakka ym. 2009, 193). Muuttuvien ja kiinteiden kustannusten lisäksi on olemassa myös puolimuuttuvia kustannuksia. Puolimuuttuvia kustannuksia ovat ne kustannukset, joiden osa kustannuksista muuttuu myynnin mukaan, mutta osa pysyy vakiona. Esimerkkinä tällaisesta kustannuksesta on sähkö- tai vesimaksut, osa maksuista

on kiinteitä kuukausimaksuja ja osa taas muuttuvia käyttömaksuja. (Järvenpää ym. 2010, 55.) Kiinteitä kustannuksia taas ovat muun muassa vuokrat tai korot, jotka eivät ole suoraan riippuvaisia myynnistä.

Kustannukset voidaan myös jakaa välillisiin ja välittömiin kustannuksiin. Välittömät kustannukset ovat useimmiten muuttuvia kustannuksia. Ne voidaan kohdistaa helposti yhdelle tuotteelle tai tuoteryhmälle. Tyypillisiä välittömiä kustannuksia ovat muun muassa raaka-aineet, työntekijöiden palkat ja alihankinta. Välillisiä kustannuksia ei voida suoraan kohdistaa tietylle tuotteelle tai se on hankalaa, vaikka ne ovatkin toiminnan kannalta välttämättömiä kuluja. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi johdon palkat ja sähkö ja vesi kulut. (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 59.)

Hinnoittelu on tärkeää yritykselle, sillä vain jos tuotot ovat suuremmat kuin kustannukset voi toiminta olla kannattavaa. Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelussa voidaan käyttää kustannusperusteista, markkinaperusteista, arvoperusteista tai sopimusperusteista hinnoittelua. (Järvenpää ym. 2010, 184-185.) Laitisen ja Länsiluodon (2008) mukaan yleisin hinnoittelutapa suomalaisilla yrityksillä oli kustannusperusteinen hinnoittelu, jota yli puolet kyselyyn vastanneista ilmoitti käyttävänsä (Järvenpää ym. 2010, 200).

4.2 Markkinalähtöinen hinnoittelu

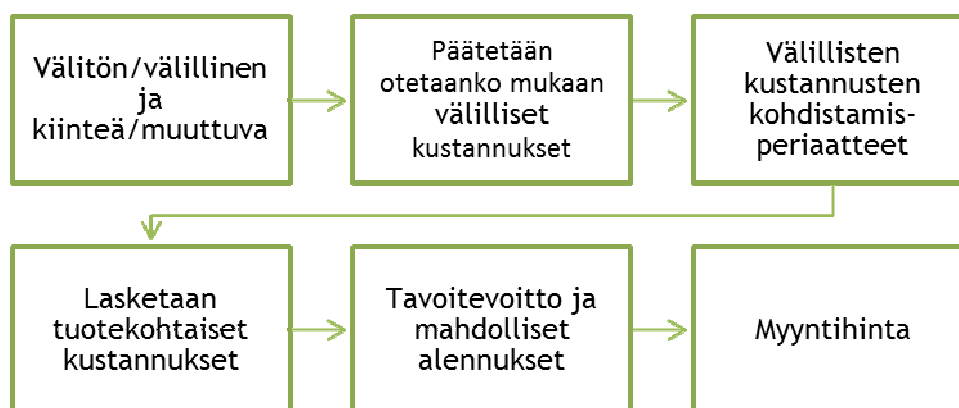
Markkinalähtöisessä hinnoittelussa hinta määritetään markkinoiden mukaan. Markkinalähtöisen hinnoittelun haasteena on saada kustannukset pysymään sellaisina, että toiminta on kannattavaa. Usein myytävällä tuotteella on markkinoilla jo valmiiksi tietty hintataso, jonka ylittäminen ei ole helppoa, ellei tuotetta voida jotenkin erottaa muista tuotteista. (Järvenpää Ym. 2010, 195.) Markkinalähtöinen hinnoittelu sopii erityisesti jos olemassa on selvät viitearvot eli samanlaisia kilpailevia tuotteita tai palveluita on jo markkinoilla. Markkinalähtöinen hinnoittelu voi olla menekkikeskeistä, jolloin yritys pyrkii nostamaan tuotteiden myyntiä hinnan avulla. Myös kilpailutilanne keskeistä hinnoittelua on, siinä pyritään estämään kilpailevien tuotteiden tuloa markkinoille. (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 191.)

4.3 Kustannusperusteinen hinnoittelu

Kustannusperusteinen hinnoittelu nimensä mukaan pohjautuu palvelun tai tuotteen tuottamiskustannuksiin. Tällöin hinnan tulee kattaa tuottamiskustannukset sekä myös kannattavuustavoite. (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 191.) Kustannusperusteisessa hinnoittelussa on erityisen tärkeää laskea kustannukset oikein, sillä lähtöperusteet ovat kustannuksissa. Laskentaperiaatteesta riippuen voivat tuotteelle kohdistetut kustannukset vaihdella suuresti, varsinkin jos

välillisiä kustannuksia on paljon. (Järvenpää ym. 2010, 186.) Myös kustannusperusteisessa hinnoittelussa tulee ottaa huomioon markkina-arvo, jos se on tiedossa, sillä tämä vaikuttaa tuotteen myyntiin (Neilimo & Uusi-Rauva 2005, 192).

Kustannusperusteisessa hinnoittelussa edetään kuva 3 mukaisesti. Ensimmäiseksi kustannukset jaetaan välittömiin ja välillisiin kustannuksiin, sekä kiinteisiin ja muuttuviin kustannuksiin. Kun jako on tehty, täytyy päättää otetaanko hinnoittelussa mukaan myös välilliset kustannukset. Jos välilliset kustannukset aiotaan liittää hinnoittelulaskelmiin, tulee määrittää millä periaatteella kustannukset tullaan kohdistamaan laskelmiin. Tässä vaiheessa tulee myös päättää, kuinka kiinteät kustannukset otetaan huomioon laskemissa. Kun kustannukset on saatu jaoteltua ja on päätetty välillisten ja kiinteiden kustannusten lisäämisestä laskelmiin, tulee laskea tuotekohtaiset kustannukset. Kun kustannukset on saatu selville, päätetään tavoitevoitoista sekä mahdollisista alennuksista, päätösten jälkeen voidaan määrittää myyntihinta. (Järvenpää ym. 2010, 187.)

Kuva 3 Kustannusperusteisen hinnoittelun eteneminen (Järvenpää ym. 2010, 187).

Kustannusperusteinen hinnoittelu voidaan jakaa kahteen perusmenetelmään katetuottohinnoitteluun ja omakustannusarvoon. Katetuottohinnoittelussa muuttuvien kustannusten päälle lasketaan katelisiä, johon on sisällytetty niin kiinteät kustannukset kuin voittotavoitteet. Katelisiä pitää siis itsessään sisällään kiinteät kustannukset, jonka vuoksi kiinteiden kustannusten määrä vaikuttaa suoraan katelisiin, eikä tämän vuoksi kateliselälle ole olemassa yksiselitteistä ohjearvoa. Katetuottohinnoittelu on luotettavampaa, mitä vähemmän kiinteitä kustannuksia siihen tulee liittää. Omakustannusarvossa taas kiinteiden ja muuttuvien kustannuksen päälle lasketaan voittolisiä, johon kuuluu voittotavoite. (Järvenpää ym. 2010, 188.)

Omakustannusarvoon perustuvaa hinnoittelua suositellaan yrityksille, joilla kiinteät tai välilliset kustannukset ovat suuret. Omakustannusarvoon perustuvassa hinnoittelussa kokonaiskustannuksiin lisätään voittolisä. Yksikkökustannukset voidaan laskea esimerkiksi lisäys- tai toimintolaskennan avulla, jonka jälkeen lisätään voittolisä. (Järvenpää ym. 2010, 189.)

5 Yritys-X

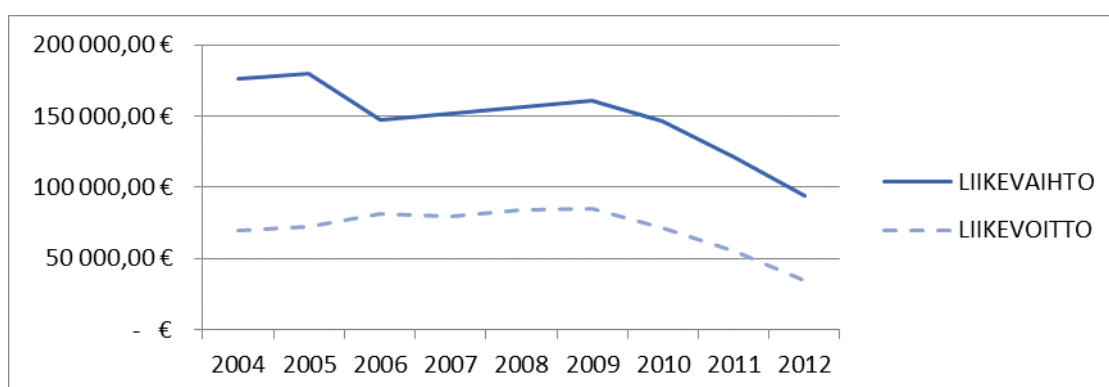
Yritys on kampaamoalan yritys joka on erikoistunut naisten hiuksiin. Yritys on perustettu vuonna 1988 avoimena yhtiönä. Avoimessa yhtiössä on ollut kolme osakasta, joiden kaikkien osuudet ovat olleet yhtä suuret. Yritys sijaitsee Helsingin keskustassa ja on toiminut samoissa vuokratiloissa perustamisesta lähtien. Vuonna 2011 on yhtiöstä jättäytynyt eläkkeelle yksi osakas, jolloin muut osakkaat ovat ostaneet hänen osuutensa yrityksestä. Vuosina 2011-2012 on yritys toiminut avoimena yhtiönä kahden osakkaan voimin. (Yrittäjä 2013.)

Yritys on toimintansa aikana pitänyt niin palkallisia työntekijöitä, kuin sopimusyrittäjiä. Yritys on toimintansa aikana työllistänyt yli 15 työntekijää, kerrallaan yksi tai kaksi. Työntekijät ovat toimineet lähinnä apulaisina. Oppisopimus työntekijöitä yrityksellä on vuosien varrella ollut yksi, joka valmistui kampaajaksi yrityksessä. Kampaamo ei ole lähivuosina tarvinnut työntekijöitä, vaan osakkaat ovat pystyneet hoitamaan asiakkaat omin voimin. Näin on myös säästetty palkkakuluissa. Tällä hetkellä yrityksessä toimii osakkaiden lisäksi yksi osa-aikainen sopimusyrittäjä. (Yrittäjä 2014.)

Entinen osakas joka ostetaan ulos yrityksestä, aikoo jäädä tekemään osa-aikaisesti vuokratuollista töitä. Sopimusyrittäjä aikoo työskennellä 4-5 viikkoa kokoaikaisesti ja pitää aina muutamman viikon tauon (Yrittäjä 2013). Vuokran määrän tulee kuitenkin pysyä tasaisena ja näin olen tämä tuo uusia haasteita vuokran määrittämiseen. Haasteena on myös se, ettei vuokralaisen tilalle voi ottaa toista vuokralaista, sillä työajat eivät ole tasaiset. Vuokraa voidaan siis veloittaa kuukausivuokrana, jota maksetaan jokaisena kuukautena, myös niinä aikoina kun vuokralainen on lomalla. Toisena vaihtoehtona on päivävuokra, joka kattaa osuuden niin, ettei toiminta ole tappiollista niinä hetkinä, kun vuokralaisia on vain yksi.

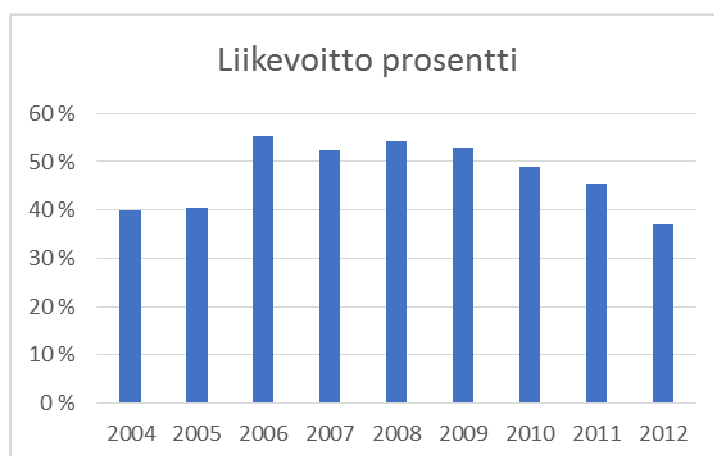
Toimitilat on suunniteltu niin, että siellä pystyy työskentelemään samanaikaisesti neljä kampaajaa. Toimitilassa on viisi tuolia, kolme pesuallasta, odotussohva ja toimistotilat, joissa sijaitsee myös pesukone, vessa ja jääkaappi. Kampaajan työssä on mahdollista työskennellä useamman asiakkaan kanssa samanaikaisesti, jonka vuoksi ylimääräiset tuolit ovat pakollisia, sillä työskentelyssä voi olla puolentunnin vaikutusaikoja, jolloin voi työskennellä toisen asiakkaan kanssa. Toimitilassa on siis mahdollista vuokrata kahta tuolia joten lasketaan vuokran määrä niin, että tarkoitus olisi vuokrata kaikkia mahdollisia tuoleja.

Kuvassa 4 voidaan nähdä yrityksen kehitys vuosien aikana. Taulukossa on liikevoitto ja liikevaihto. Liikevaihto on ollut paremmalla tasolla vuosina 2004 ja 2005, jonka jälkeen liikevaihto on lähtenyt laskuun, on kuitenkin syytä huomioida, että liikevoitto ei ole tällaista notkahdusta kokenut. Liikevaihdon notkahdus on johtunut työntekijöistä luopumisesta. Liikevaihto ja liikevoitto ovat pysyneet tasaisena vuosien 2007-2010, kun on ollut voimassa kokeilu alennetusta verokannasta. Vuoden 2010 jälkeen on liikevoitto lähtenyt laskuun ja on ollut laskussa. Laskua tukee yhden yrittäjän eläkkeelle jääminen, jonka vuoksi asiakkaita on ollut vähemmän ja tällöin myös liikevaihto on ollut pienempi. Kuitenkin liikevoitto ja liikevaihto ovat kulkeneet käsi kädessä koko ajan.

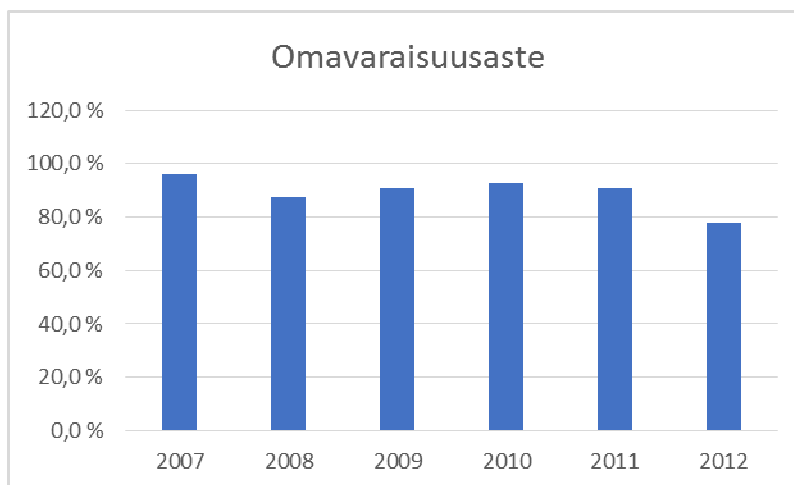
Kuva 4 Liikevoitto ja liikevaihto

Kuvassa 5 on vertailtu liikevoittoprosenttia. Liikevoittoprosentti on ollut melko tasaisesti välillä 40-50 prosenttia. Liikevoitto on noussut alennetun verokannan kokeilun aikana ja lähtenyt laskuun sen loputtua ja yhtiökumppanin eläkkeelle jäämisen jälkeen. Yrittäjien vähentyminen on aiheuttanut pienempiä tuloja yritykselle, jonka vuoksi kiinteät kustannukset ovat rasittaneet liikevoittoa aikaisempaa enemmän.

Kuva 5 Liikevoitto prosentti

Kuvassa 6 löytyy omavaraisuusaste. Se on ollut vuosien 2007 ja 2012 välillä erittäin erinomaisella tasolla. Heitot omavaraisuusasteessa ovat liittyneet oman pääoman muutoksiin, eikä uusia lainoja ole otettu vertailuvuosien aikana. Yrityksellä ei ole tällä hetkellä ollenkaan pitkäaikaista lainaa. Eikä uusia investointeja ole suunniteltu lähivuosille.

Kuva 6 Omavaraisuusaste

6 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutettiin tapaustutkimuksena. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yksittäistä tapahtumaa, eli tässä tapauksessa vuokratuolilaisen vuokran määrittämistä. Tapaustutkimuksessa pyritään saamaan lisää ymmärrystä ilmiöstä, kuitenkin pyrkimättä yleistettävään tietoon. Tapaustutkimuksella pyritäänkin ymmärtämään tutkimuskohdetta syvällisesti, huomioiden kuitenkin tapauksen taustat ja olosuhteet. Arviointiin on kuitenkin hyvä lisätä laajempialaista pohdintaa. On hyvä pohtia, voiko tutkimusta käyttää myös muissa tilanteissa. (Saaranen-Kauppinen 2012, 43-44.)

Teemahaastattelu on lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimuoto. Haastattelu ei pyri etenemään tarkoin suunniteltujen kysymysten mukaan vaan pyritään keskustelua ohjaamaan teemoilla. Teemahaastattelussa luodaan teemat joiden ympärille haastattelu rakennetaan, kuitenkin annetaan haastateltavalle vapaus liikkua aiheen sisällä. Teemahaastattelussa pyritään luomaan keskustelunomainen tilanne ja järjestys teemojen käsittelyssä on vapaa. Teemahaastattelua suunniteltaessa tulee perehtyä tapaukseen ja aiheeseen, jotta teemat saadaan rajattua. (Saaranen-Kauppinen 2012, 55-56.)

Tutkimusta suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon jo olemassa olevat valmiit aineistot. Tällaisia aineistoja ovat esimerkiksi muiden tutkijoiden keräämät aineistot, tutkimuslaitosten tilastot ja asiakirjat. Vaikka tutkimusaihe olisikin uusi, voidaan sen tutkimisessa käyttää hy-

väksi muiden tekemiä tutkimuksia ja tekstejä. (Saaranen-Kauppinen 2012, 67-68.) Tilastot ja julkiset aineistot voivat tukea tutkimuksen tekemistä ja toimia pohjatietona. Stakes ja Tilastokeskus keräävät tilastotietoja ja julkaisevat niitä. Valmiita aineistoja ovat myös dokumentit ja asiakirjat. Nämä voidaan jakaa yksityisiin ja julkisiin. Yksityisiä dokumentteja ovat esimerkiksi päiväkirjat ja kirjoitelmat. Julkisia dokumentteja taas löytyy Valtionarkistoista ja Kansallisarkistoista. Dokumentteja löytyy myös yrityksiltä, laitoksilta ja järjestöiltä. Valmiit aineistot ovat yleensä kehitetty tiettyä tarkoitusta varten, jonka vuoksi on hyvä käyttää lähdekritiikkiä. (Saaranen-Kauppinen 2012, 71-72.)

7 Yritys-X:n yhtiömuoto ja vuokralaskelmat

Analyysiosuudessa käydään ensin läpi yritys-X:n tulevat yhtiömuotovertailut ja pohditaan eroja. Yhtiömuotojen vertailun jälkeen siirrytään vuokran laskemiseen ja lasketaan laaja ja suppea vuokra sopimusyrittäjille sekä lasketaan vaihtoehtona kuukausivuokralle päivävuokra. Laskelmien jälkeen vertaillaan eri vuokria sekä päivä- ja kuukausivuokria. Alkuperäistä vuokraa laskettaessa on käytetty oikeita lukuja, mutta raporttiin niitä on muunneltu, suojataksemme yritystä.

7.1 Yritys-X:n yhtiömuoto

Taulukossa 6 on kuvattu kolmen eri yhtiömuodon eroavaisuuksia. Nämä yhtiömuodot ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö sekä kommandiittiyhtiö. Taulukon avulla voidaan vertailla yhtiömuotoja sekä niiden eroavaisuuksia.

Tämän hetkinen yhtiömuoto on avoin yhtiö, mutta koska osakkaita on vain yksi jäljellä, on yhtiömuoto muutettava joko kommandiittiyhtiöksi, yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi tai osakeyhtiöksi. Yritysmuotoa mietittäessä on huomioitava myös se, että jos yhtiömuodoksi valitaan kommandiittiyhtiö, täytyy löytää äänetön yhtiömies. Äänetön yhtiömies löytyy kuitenkin perheen sisältä, eikä tämän vuoksi tarvitse jättää pois tätä yhtiömuotoa. Osakeyhtiön voi perustaa yksittäinen ihminen ja yksityinen elinkeinonharjoittaja toimii aina yksin, jonka vuoksi myös nämä käyvät uudeksi yhtiömuodoksi.

Avoimessa yhtiössä on mahdollista maksaa osakkaille palkkaa, tosin se ei yleensä ole edullisin vaihtoehto. Yritys-X:ssä ei ole maksettu palkkaa osakkaille vaan tulot on nostettu yksityisnostoina. Kommandiittiyhtiössä on myös mahdollisuus maksaa palkkaa osakkaille. Yksityisen elinkeinonharjoittajan osalta ei ole mahdollista nostaa palkkaa vaan tulot ovat aina yksityisnostoja. Osakeyhtiössä taas yksityisnostot ovat kiellettyjä, jonka vuoksi rahaa voi nostaa yrityksestä vain palkan maksulla tai osingon jaolla. Avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja yksityinen elinkeinonharjoittaja eivät ole suoraan tuloverovelvollisia. Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyh-

tiössä tuloverovelvollisuus perustuu henkilöverotukseen. Osakeyhtiö on itsenäisesti tuloverovelvollinen.

Verotuksen osalta yksityinen elinkeinonharjoittaja maksaa veroa nettovarallisuuteen pohjautuvan laskentaperusteelle lasketun 20 prosentin, pyydettyä myös 10 tai nollaan prosenttiin, osuudesta pääomatulona, loput tuloista ovat ansiotuloa. Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiönmies maksavat veroa nettovarallisuuden omaa osuuttaan vastaavasta osuudesta 20 prosenttia pääomatulona ja loput tulot ovat ansiotuloa. Kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies maksaa tulonsa verot pääomatulona, jos prosenttiosuus on alle 20 prosenttia. Osakeyhtiö maksaa tuloksestaan sen hetkisen yhteisöprosentin mukaista veroa.

Sitovia sopimuksia on voinut avoimessa yhtiössä solmia kaikki yhtiömiehet. Yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka toimii yksin, sopii luonnollisesti kaikki sopimuksensa itse. Kommandiittiyhtiössä oikeus tehdä päätöksiä ja sopimuksia on vastuunalaisella yhtiömiehellä ja äänetön yhtiömies on osallisena vain sijoituksellaan. Osakeyhtiössä sopimukset voi sopia joko hallitus tai edustusosoikeuden omaava henkilö.

Vastuu on avoimella yhtiöllä, kommandiittiyhtiöllä sekä yksityisellä elinkeinonharjoittajalla osakkailla ja vastuussa ollaan koko omaisuudella. Kommandiittiyhtiön äänetön yhtiömies on vastuussa omasta sijoituksestaan. Avoimessa yhtiössä vastuu on jaettu yhteisvastuuna kaikille yhtiömiehille. Osakeyhtiössä osakkaat eivät ole henkilökohtaisella omaisuudellaan vastuussa yhtiön veloista.

	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	Avoin yhtiö	Kommandiitti yhtiö	Osakeyhtiö
Osakkaat	Yksi osakas	Vähintään kaksi osakasta	Vähintään yksi osakas ja yksi äänetön yhtiömies	Vähintään yksi osakas
Palkan maksu	Ei palkan maksua elinkeinonharjoittajalle	Palkan maksu on mahdollista yhtiömiehille	Palkan maksu on mahdollista yhtiömiehille	Palkan maksu tai osingonjako
Tulovero	Ei tuloverovelvollinen	Ei tuloverovelvollinen	Ei tuloverovelvollinen	Tulovero velvollinen

Verotus	Pääomatuloa nettovallisuuden pohjautuvalle laskentaperusteelle laskettu 20 prosentin tuotto. Loput ansiotuloa	Yhtiömiesten tulot ansio- ja/tai pääomatuloa	Vastuunalaisen yhtiömiehen tulot ansio- ja/tai pääomatuloa. Äänetön yhtiömies, jos prosentti osuus alle 20 %, kokonaan pääomatuloa	Yhtiö maksaa yhteisöprosentin mukaista veroa tuloksestaan
Sopimukset	Elinkeinoharjoittaja voi solmia sitovia sopimuksia	Kaikki osakkaat voivat solmia sitovia sopimuksia	Vastuunalaiset yhtiömiehet voivat solmia sitovia sopimuksia	Hallituksella sekä edustusvoikeuden omaavalla henkilöllä on oikeus tehdä sitovia sopimuksia.
Vastuu	Koko vastuu omaisuudellaan	Yhteisvastuu koko omaisuudella	Vastuunalainen yhtiömies on vastuussa koko omaisuudellaan	Osakkailla ei ole henkilökohtaista vastuuta yhtiön lainoista.

Taulukko 1 Yritysmuotojen vertailu

Eroja eri henkilöyhtiöiden välillä ei ole paljoa, joten valinta perustuukin sen helppouteen yrittäjälle. Yhtiömuotoa muuttaessa voidaan käyttää samaa Y-tunnusta avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön välillä, yksityiseksi elinkeinoharjoittajaksi tai osakeyhtiöksi vaihdettaessa täytyy Y-tunnus muuttua.

7.2 Vuokran hinnoittelu

Vuokran laskutavaksi on päätetty käyttää kustannusperusteisen hinnoittelun periaatteita, sillä yleinen markkina-arvo ei ole yleisessä tiedossa. Yrittäjälle on tärkeintä pitää toiminta kannattavana, jonka vuoksi hinnoittelussa riittää pieni voittolisä, jolla voidaan tulevaisuudessa myös kattaa mahdollisia korjauskuluja. Markkina-arvo on kuitenkin otettu huomioon, varmistamalla yrittäjän tilitoimistosta, onko laskettu vuokra muiden saman alan vuokrien tasoa. Tilitoimistolta löytyy aiheesta hyvä pohjatieto, sillä se on erikoistunut kauneudenhoitoalan yrityksiin.

Taulukossa 7 olen käyttänyt hyväksi kustannusten jaossa taulukkoa. Taulukossa yrityksen kulut on jaettu välittömiin ja välillisiin kustannuksiin, niin että kustannukset kohdennetaan toimittilaan. Vuokran kuluja jaettaessa välillisiin ja välittömiin kustannuksiin, kohdistetaan toimittilaan liittyvät kustannukset välittömiin ja muut liiketoiminnan kulut taas välillisiin, jonka vuoksi välittömät kustannukset ovatkin lähinnä kiinteitä kustannuksia ja välilliset ovat suurimmaksi osaksi muuttuvia kustannuksia. Muuttuvat kustannukset liittyvät lähinnä liiketoimin-

nan pyörittämiseen ja kiinteät kulut toimitilaan ja siihen liittyviin pakollisiin kustannuksiin. Välittömiin kustannuksiin on laitettu ne liiketoiminnan kulut, jotka eivät kuulu toimitilaan kuin myös vuokranantajan henkilökohtaiset kustannukset.

Toimitilan välilliset kustannukset	Toimitilan välittömät kustannukset
Sähkö	Kukat
Rahankuljetus	Somisteet
Vuokra	YEL
Teosto ja Gramex	Taloushallinto
Puhelin	Lehdet
Vesi	Verot
Siivous	Somisteet
	Toimistotarvikkeet
	Välineet
	Luottokorttiprovisiot
	Käyttötavara
	Aineet
	Poistot
	Kahvitarvikkeet
	Autopaikka

Taulukko 2 Kustannusjaottelu

Kuluja ryhmiteltäessä täytyy ottaa huomioon, mitkä kuluista ovat liiketoiminnan kannalta ja liiketilaan linkittyneitä kuluja ja mitkä yrittäjän omia kuluja. Yrittäjän omat kulut lasketaan pois vuokralaskelmista, sillä niiden ei kuulu vaikuttaa vuokran suuruuteen. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi YEL-maksut, eli yrittäjän pakollinen eläkemaksu. YEL- vakuutus on pakollinen kaikille 18-67-vuotiaille, yli neljä kuukautta liiketoimintaansa harjoittaville, joiden työtulot ylittävät 7 430,59 euroa vuodessa. YEL-alaisia ovat ne kommandiittiyhtiöiden tai avoimien yhtiöiden osakkaat, jotka omistavat yrityksestä yli 30 prosenttia. YEL koskee kommandiittiyhtiöissä vastuunalaisia yhtiömiehiä. YEL-maksut ovat kokonaisuudessaan verovähennyskelpoisia menoja (Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen 2013). Myös autopaikan vuokra kohdistuu vain yrittäjälle, sillä vuokrattavana on ollut yksi autopaikka, jota käyttää itse yrityksen omistaja.

Kampaamon kuluihin kuuluu paljon muitakin kustannuksia kuin vain aineet, vuokrat ja laitteet. Kampaamoalan kulttuurin vuoksi on tärkeää tehdä liiketilasta viihtyisä ja tämä aiheuttaa kustannuksia. Osa kustannuksista on kertaluontoisia sijoituksia, kuten erilaisten taideteosten hankkiminen. Yritys-X pitää yllä kampaamon viihtyvyyttä tauluilla ja tuoreilla kukilla.

Myös näyteikkunan tulee olla kutsuvan näköinen ja se kuuluukin uudistaa aina tasaisin väliajoin.

On myös tärkeää tilata ajankohtaisia lehtiä, jotta asiakkaille on luettavaa odotusaikana. Lehtiä täytyy olla monipuolisesti, sillä asiakaskunta on laaja. Asiakaskunta koostuu nuorista opiskelijoista eläkkeellä oleviin rouviin ja jokaiselle asiakkaalle täytyy löytyä jotain luettavaa. Useat asiakkaat käyvät kampaamossa tasaisesti muutaman kuukauden välein, joten on tärkeää, että valikoima muuttuu aina vierailujen välillä.

Viihtyvyyttä lisätään myös musiikilla, josta täytyy maksaa Teosto-maksut sekä Gramex-maksut. Teostolta voi ostaa luvan soittaa musiikkia toimitilansa taustamusiikkina. Hinta lasketaan asiakastilan pinta-alan mukaan. Lupa maksetaan kahdesti vuodessa. (Teosto, 2013). Myös Gramexille tulee maksaa taustamusiikista. Gramex on yhdistys, joka hoitaa tekijänoikeuksien korvauksia. Kuten Teosto-maksut, ovat Gramexinkin maksut suhteutettu asiakastilan pinta-alaan. Sopimus on pakollinen jos asiakastiloissa soitetaan musiikkia radiolla, äänilevyiltä, tietokoneelta, nauhalta tai miltä tahansa muulta laitteelta. Gramexilta on myös mahdollisuus saada erityissopimuksia, esimerkiksi puhelimen jonotusmusiikin soittamiseen. Gramexin hinnastot ovat arvonlisäverottomia, mutta maksuun lisätään kuitenkin sen hetkinen yleiseen verokantaan perustuva arvonlisävero (Gramex 2014).

Puolimuuttuvia kustannuksia yrityksessä ovat muun muassa sähkö ja vesikulut. Toisinaan vesi kuuluu vuokraan, mutta yritys-X:n tapauksessa vedestä maksetaan käytön mukaan, jonka vuoksi asiakasmäärä vaikuttaa vesilaskuun. Lähes kaikille asiakkaille tehdään hiusten pesu ja asiakkaista tulee myös pyykkiä, joka lisää veden kulutusta. Työn määrä vaikuttaa myös sähkölaskuun. Kampaamoissa täytyy olla hyvä ja tehokas valaistus, jotta värit eivät vääristy, ja myös muotoiluun käytettävät laitteet kuluttavat sähköä. Myös ilmasto vaikuttaa sähkönkulutukseen.

Muuttuvia kustannuksia ovat kaikki aineet, kuten shampoot, väriaineet ja muotoilutuotteet. Näiden aineiden käyttö on täysin riippuvaista myynnin määrästä. Muuttuviin kustannuksiin kuuluvat myös luottokorttiprovisiot, joita maksetaan aina kun asiakas maksaa liikkeessä tietyllä kortilla. Jos ei ole asiakkaita, ei tarvitse luottokorttiprovisioita maksaa.

Kampaamon toimistotiloissa on muun muassa kahvitarvikkeita, jotka kuuluvat yrityksen menoihin. Yritys-X toimii ajanvarauksen kanssa melko vanhanaikaisesti ja ajanvaraukset hoidetaan käsin siihen tarkoitettuun kalenteriin. Ajanvarausta ei hoideta sähköisesti. Myös asiakkaiden yhteystietoja pidetään yllä manuaalisesti ajanvarauskalenterissa, eikä erillistä tietokantaa asiakkaista ole. Ajanvarauksen yhteydessä otetaan ylös myös asiakkaan yhteystiedot,

jotta voidaan ilmoittaa mahdollisista muutoksista. Ajanvaraustyylin vuoksi kampaamoon kuluihin kuuluvat toimistotarvikkeet.

Yritys-X:n kuluihin kuuluvat myös luottokorttiprovisiot sekä rahankuljetus. Kampaamoalalla asiakkaat maksavat usein palvelun käteisellä, jonka vuoksi tarvitaan keinoja, jolla rahat saadaan pankkiin ja mahdollisesti voidaan tilata vaihtorahaa. Yksi kustannuksista onkin rahankuljetus. Jos asiakas maksaa luottokortilla, täytyy tapahtumasta maksaa luottokorttiprovisiota.

7.3 Vuokran laskeminen

Vuokraa laskettaessa on otettu huomioon yrityksen tuloslaskelmat viimeiseltä 8 vuodelta. Mutta painopiste on kuitenkin pidetty viimeisimpinä vuosina. Toimeksiantajaa eli yrittäjää on haastateltu useampaan otteeseen, ja häneltä on varmistettu tarvittavia tietoja ja tämän hetkistä tilannetta verrattuna menneisiin kuluihin. Myös kirjanpitäjää on haastateltu ja haastattelujen ohessa kirjanpitäjä on ottanut yhteyttä verohallintoon varmistaessaan arvonlisäverotukseen liittyneitä asioita. Toimensiantajan kautta on saatu myös tietoa Suomen Hiusyrittäjät ry:ltä.

Toisinaan sopimusyrittäjät käyttävät vuokranantajan aineita, mutta tällöin vuokra on prosentuaalinen. Laskelmissa ei oteta huomioon käyttötavaraa eikä aineita, sillä sopimusyrittäjät hankkivat omat aineensa ja niitä säilytetään erillään. Tämä vähentää muuttuvien kustannuksien osuutta vuokrassa jolloin vuokra on helpompi määrittää. Yritys-X:n omistaja ottaa suurimman riskin toimitilan kanssa, sillä on hänen vastuullaan, jos laitteet hajoavat tai toimitilassa tapahtuu joku tapaturma, kuten vesivahinko. Tämän vuoksi vuokratuloissa huomioitava tämä riski ja lisättävä vuokraan voittolisä.

Kiinteän vuokran laskemiseen on tehty Excel-kaava, josta voidaan valita syötetäänkö luvut kuukausikuluina vai vuosituloina. Tasaisesti vuodelle jakautuvat kulut, kuten vuokra on helppo syöttää kuukausikohtaisesti, mutta taas sähkökulut jotka muuttuvat käytön mukaan kuukausittain, tulisi syöttää ”vuosi” kohtaan, jotta kuukasivuokraan lasketaan keskimääräinen kulu. Vuokra siis ei välttämättä kata kaikkia menoja tiettyinä kuukausina, ja toisina kuukausina taas vuokrasta jää yli, jolloin ylijäämää voidaan käyttää taas myöhempisiin menoihin. Kaava laskee yhteen kaikki kulut, ja taulukosta voidaan nähdä, kuinka kulut jakautuisivat vuosittain, kuukausittain, viikoittain ja päivittäin. Tämän jälkeen kaavassa lisätään vielä puhelinkulut, joista vuokraan lisätään vain prosentuaalinen osuus, sekä voittolisä. Kaavassa lasketaan myös arvonlisäveron määrä, mutta jos arvonlisäveron prosentti muuttuu, voidaan se muuttaa kaavaan, jolloin saadaan laskettua koko veron hinta. Tämän jälkeen voidaan lisätä hintaan arvonlisäveron määrä ja saadaan verollinen hinta.

7.4 Suppea vuokra

Vuokraa laskettaessa on otettu huomioon vain kiinteät kustannukset. Kaavaa voi silti soveltaa jos haluaa lisätä kuluja laskettavaan vuokraan. Vuokrasopimuksesta tulee käydä ilmi mitkä kaikki kulut kuuluvat vuokraan. Vuokra voidaan laskea myös niin, että esimerkiksi somisteet ja lehdet kuuluvat hintaan. Kuitenkin on päädytty ratkaisuun, jossa lasketaan mahdollisimman vähän kuluja. Näin ollen voidaan sopimukseen lisätä, kuinka muita kuluja jaetaan. Yritys-X:n tapauksessa yrittäjät ovat sopineet, että kukin kustantaa lehdet itse, mutta ne ovat kaikkien kanssa yhteisessä käytössä. Somisteita hankitaan vuoroviikoin kampaamoon, jotta yleinen viihtyvyys säilyy. Kuitenkin pysyvät hankinnat, kuten näyteikkunan somisteet ovat vuokranantajan vastuulla.

Taulukossa 8 on laskettu kuukausivuokra, käyttäen täyttörivinä koko vuoden kuluja. Vuokraan on laskettu mukaan vain kiinteät ja pakolliset kustannukset, jolloin muut kustannukset kuten lehdet ja somisteet jaetaan yrittäjien kesken kuukausittain. Kiinteinä kustannuksina, jotka on otettava huomioon vuokrassa, toimivat itse toimitilan vuokra, sähkö- sekä vesi- kulut, joiden vuosiarvio on laskettu menneiden vuosien keskiarvona, painottaen keskiarvoa viimeiseen vuoteen, eli vuoteen 2012. Siivouskulut ovat tämän hetkiset kulut, joiden suuruus on tarkastettu yrittäjältä. Siivouskulut kattavat kaksi kertaa kuukaudessa käyvän siivoojan. Mukana on myös yritysvakuutus, joka toimii yrityksen tiloissa tapahtuvien vahinkojen vakuutuksena. Gramex ja Teosto maksut tulee maksaa jos toimitiloissa soitetaan musiikkia, ja sopimus on vuokranantajan nimissä, jonka vuosi se on liitetty vuokraan. Puhelinkuluista on otettu huomioon 15 %, sillä varsinaisesti puhelin on vuokranantajan käytössä, mutta myös vuokralaiset hyötyvät puhelimesta. Vuokralaisilla on kuitenkin käytössä myös omat työpuhelimensa. Tällöin vuokran hinnaksi saadaan 639,44 € kuussa.

Kuukausivuokra	1	12	52	260		
Kulu	Vuodessa	Kuukaudessa	Viikossa	Päivässä		
Vuokra	13 622,08	1 135,17	261,96	52,39		
Siivous	1 234,76	102,90	23,75	4,75		
Sähkö	442,45	36,87	8,51	1,70		
Vesi	821,11	68,43	15,79	3,16		
Yritysvakuutus	1 440,55	120,05	27,70	5,54		
Mainonta	427,86	35,66	8,23	1,65		
Gramex+ teosto	299,98	25,00	5,77	1,15		
Yhteensä	18 288,81	1 524,07	351,71	70,34		
Puhelin	92,61	7,72	1,78	0,36		
Korjauslisä	182,89	15,24	3,52	0,70	Korjauslisän suuruus	1 %
Veroton vuokra	6188,10	515,68	119,00	23,80	Yrittäjien lukumäärä	3
Alv 24 %	1485,14	123,76	28,56	5,71	Alv prosentti	24 %

Vuokra sis. Alv	7673,24	639,44	147,56	29,51
-----------------	---------	--------	--------	-------

Taulukko 3 suppeavuokra

Taulukossa 9 on laskettu päivävuokra. Päivävuokraa laskettaessa on käytetty hyväksi taulukkoa 5, josta on saatu kuukausivuokra, jonka päivävuo­kran tulisi kattaa, jotta vuokraaminen ei olisi tappiollista vuokranantajalle. Tämän jälkeen on laskettu päivävuokra, jos vuokralainen työskentelee koko kuukauden. Tällöin päivävuokra olisi 30,45 € sisältäen arvonlisäveron. Kuitenkin päivävuokraa laskettaessa tulee ottaa huomioon, ettei vuokralainen luultavimmin työskentele koko kuukautta, jonka vuoksi on toisella rivillä laskettu, kuinka paljon vuokran tulee olla, jos vuokralainen työskentelee vain puolet kuukaudessa olevista työpäivistä. Tällöin vuokra olisi 60,90 €. Viimeisenä on laskettu päivävuokra, jos työntekijä työskentelee neljä viikkoa töitä ja pitää aina kahden viikon loman. Tällöin työpäiviä keskimäärin kuukaudessa tulee olemaan 13,3 ja vuokran suuruudeksi on laskettu 48,08 €. Tämä sisältää arvonlisäveron, jolloin veroton hinta olisi 38,77 €. Haasteena päivävuo­kran laskemis­sa onkin millaiselle ajalle päivävuo­kra jaetaan, sillä ei ole takeita, kuinka vuokralaiset työskentelevät.

Kuukaudessa tehdyt työpäivät	Veroton päivävuokra	Alv 24 %	Päivä vuokra sis. Alv
21,00	24,56	5,89	30,45
10,5	49,11	11,79	60,90
13,3	38,77	9,31	48,08

Taulukko 4 suppea päivävuokra

Olen käyttänyt apuna taulukkoa 10 analysoidessani suppeaa vuokraa. Suppeaa vuokraa analysoidessa vahvuuksiksi ilmenivät suppean vuokran helppous laskettaessa, sillä siihen ei kuulu useita kuluja, ja suurin osa niistä on täysin kiinteitä kuluja. Sillä erilaisia kustannuksia on vähemmän, niin myös muutokset näihin kustannuksiin ovat epätodennäköisiä ja niitä tapahtuu harvemmin, jolloin voidaan reagoida mahdollisesti muuttamalla vuokran suuruutta tai vaihtamalla esimerkiksi sopimuksia. Mahdollisuutena on, että omiin kuluihin on helpompi vaikuttaa kuukausittain, sillä muutokset eivät vaikuta niin suuresti vuokralaisten oloihin.

Heikkoutena suppeassa vuokrassa on kulujen jakaminen vuokralaisten kanssa, sillä täytyy pystyä luottamaan, että vastuu ja kulut jakautuvat suunnilleen tasan. Myöskään esimerkiksi lehtien suhteen valta ei ole yksin vuokranantajalla, vaan vastuu on jaettu, joten joitakin toivottuja lehtiä saattaa jäädä tilaamatta. Uhkana suppean vuokran kanssa on vuokralaisten luottamus, sillä ei voida taata, että kaikki hoitavat vastuunsa tasapuolisesti. Suppea vuokra vaatii

suurempaa luottamusta vuokralaisiin. Tämän vuoksi suppea vuokra sopiikin paremmin alalla pidempään toimineille yrittäjille, kuin vasta valmistuneille.

Plussat	Miinukset
Helppo laskea	Täytyy luottaa vuokralaisiin
Muutokset epätodennäköisempiä	Kaikki eivät hoida vastuuta tasaisesti
Pystyy vaikuttamaan itse omiin kuluihin helpommin.	Valinta ei ole yksin vuokranantajan

Taulukko 5 suppeanvuokran vertailu

7.5 Laaja vuokra

Taulukossa 11 on laskettu kiinteä vuokra, johon on sisällytetty kaikki mahdolliset kulut joita liiketoimintaan kuuluu, rajaten kuitenkin pois aineet, välineet ja käyttötarvikkeet. Sillä laskeaan kiinteää vuokraa, eikä prosentuaalista vuokraa, sekä yrittäjän henkilökohtaiset kulut, sillä ne eivät ole olennaisia tuolia vuokrattaessa. Laajassa vuokrassa kuluihin, jotka otetaan huomioon, on lisätty liiketoiminnan kannalta pakollisia kuluja, jotka eivät kuitenkaan suoraan kuulu toimitilan kuluihin. Suppean vuokran kuluihin on lisätty kahvitarvikkeet, joita liiketilasta löytyy, jotka ovat yrittäjien käytettävissä ja myös satunnaisesti voidaan myös tarjota asiakkaille. Vuokraan on myös lisätty lehtikustannukset, joka tarkoittaa sitä, että vuokranantaja on vastuussa lehdistä, jotka ovat liiketilassa, eikä vuokralaisten tarvitse hankkia omia lehtiä. Toimistotarvikkeet kustantaa vuokranantaja, eli kaikki mahdolliset varauskirjat, kynät, paperit ja kuittipaperit ovat kaikkien yhteisessä käytössä. Kaikkien somisteiden ja kukkien hankkiminen on vuokranantajan vastuulla, jonka vuoksi niiden kustannukset ovat liitetty vuokraan.

Laajemman vuokran hinnaksi tulisi kuukaudessa arvonlisäveron kanssa 717,43 €. Vuokran laskemiseen on käytetty samaa kaavaa kuin suppean vuokran laskemiseen. Suurempi vuokra vähentää vuokranantajan epävarmuutta siitä hoitavatko kaikki osapuolet osuutensa, mutta toisaalta lisää vuokranantajan vastuuta ja työmäärää, sillä esimerkiksi kaikkien lehtien tilaaminen ja kukkien osto, on yksin yrittäjän vastuulla.

Kuukausivuokra	1	12	52	260
Kulu	Vuodessa	Kuukaudessa	Viikossa	Päivässä
Vuokra	13 622,08	1 135,17	261,96	52,39
Siivous	1 234,76	102,90	23,75	4,75
Sähkö	442,45	36,87	8,51	1,70
Vesi	821,11	68,43	15,79	3,16
Yrittysvakuutus	1 440,55	120,05	27,70	5,54

Mainonta	427,86	35,66	8,23	1,65		
Gramex+ teosto	299,98	25,00	5,77	1,15		
Kahvitarvikkeet	195,30	16,27	3,76	0,75		
Lehdet	739,83	61,65	14,23	2,85		
Toimistotarvikkeet	124,84	10,40	2,40	0,48		
Kukat	783,27	65,27	15,06	3,01		
Yhteensä	20 132,04	1 677,67	387,15	77,43		
Puhelin	92,61	7,72	1,78	0,36		
Korjauslisä	603,96	50,33	11,61	2,32	Korjauslisän suuruus	3 %
Veroton vuokra	6942,87	578,57	133,52	26,70	Yrittäjien lukumäärä	3
Alv 24 %	1666,29	138,86	32,04	6,41	Alv prosentti	24 %
Vuokra sis. Alv	8609,16	717,43	165,56	33,11		

Taulukko 6 Laajavuokra

Aivan kuten suppean vuokran kohdalla, on laajalle vuokralle laskettu myös päivävuokra taulukossa 12. Käyttäen samaa tekniikkaa kuin suppean kanssa, on päivävuokran suuruudeksi saatu 68,33 €, joka sisältää 24 prosentin arvonlisäveron, kun vuokra lasketaan niin, että vuokralainen tekee puolet kuukauden työpäivistä. Jos taas vuokraisella olisi tarkoitus työskennellä 13,3 päivänä keskimäärin kuukaudessa olisi vuokran suuruus 53,94 €.

Kuukausi vuokra ilman veroa	Kuukaudessa tehdyt työpäivät	Veroton päivä vuokra	Alv 24 %	Päivä vuokra sis. Alv
578,57	21	27,55	6,61	34,16
	10,5	55,10	13,22	68,33
	13,3	43,50	10,44	53,94

Taulukko 7 Laaja päivävuokra

Laajan vuokran vertailusta näkee, kuinka laajalla vuokralle on useita vahvuuksia, mutta uhkien määräkin on suurempi. Laaja vuokra sopii parhaiten vuokralaisille, jotka eivät ole olleet pitkään alalla, mutta eivät kuitenkaan halua työskennellä prosentuaalisella vuokralle. Vahvuudet laajassa vuokrassa ovatkin, että asiat tulevat hoidetuksi juuri yrittäjän toivomalla tavalla, eikä epävarmuutta siitä, tuleeko esimerkiksi somisteet hankittua aina ajallaan. Kulut ovatkin tässä tapauksessa kiinteämmät, eikä suuria muutoksia kuluihin tule, vaikka vuokralaiset jäisivätkin pois. Kun vastuu on yksin yrittäjällä hankkia esimerkiksi lehdet ja somisteet, on yrittäjällä myös valta miettiä millaisia kuluja ne ovat.

Kun yrittäjän vastuulla olevien kulujen määrä lisääntyy, lisääntyy myös työmäärä. On yksin vuokranantajan vastuulla hoitaa kustannukset ja tähän kuuluu niin aikaa kuin rahaakin. Vastuun kasvaessa on myös muistettava enemmän asioita, kuten laskujen maksaminen ja tilausten ylläpitäminen. Uhkana voidaan nähdä se, kuinka kulujen lisääntyessä on suuremmalla todennäköisyydellä enemmän muutoksia kuluissa. Tämä taas vaikeuttaa vuokran laskemista ja täytyy pohtia missä vaiheessa kuluihin on tullut niin suuria muutoksia, että vuokran suuruutta tulisi muuttaa. Vuokran suuruutta muutettaessa on aina riskinä, että vuokralainen ei jatka sopimustaan. Pitkään alalla työskennelleet ammattilaiset kaipaavatkin ehkä suppeampaa vuokraa ja vastuun jakamista.

Plussat	Miinukset
Ei epävarmuutta	Työmäärä lisääntyy
Saat juuri sellaisia tuotteita kuin itse haluat	Kustannukset voivat muuttua
Voit hallita kuluja paremmin	

Taulukko 8 Vertailu laajavuokra

7.6 Vertailu

Kuukausivuokran vahvuuksina on vuokranantajan budjetin laatimisen helpottuminen, sillä kuukausittaiset vuokratulot ovat tasaiset. Kuukausivuokralainen on myös sitoutuneempi jatkamaan vuokrasuhdetta ja voidaankin olettaa, että kuukausivuokralainen toimiikin yrityksen vuokralaisena pidempään.

Heikkoutena verrattaessa kuukausivuokraa päivävuokraan, voidaan huomioida, että kuukausivuokran tasaisuuden vuoksi se sisältää pienemmän katteen. Uhkana on kuitenkin, että löytyykö vuokralaisia, jotka ovat valmiita työskentelemään täysipäiväisesti, jolloin kuukausivuokra on heillekin kannattavampaa. On kuitenkin otettava huomioon, että vuokralaisen on hyväksyttävä vuokran ehdot.

Plussat	Miinukset
Budjetointi helpompaa	Pienempi kate
Tasaiset tulot kuukausittain	Ei löydy vuokralaista, joka toimii täysipäiväisesti
Sitoutuminen	Vuokralainen ei suostu
Pitkäaikainen vuokralainen	

Taulukko 9 vertailutaulukko kuukausivuokra

Päivävuokra on suhteessa suurempi kuin kuukausivuokra, ja siitä voidaankin saada ajoittain parempi kate, kuin kuukausivuokrasta. Kun vuokralaiset toimivat päivävuokralla, voidaan sopia vuokralaisten kanssa, minä viikonpäivinä he aikovat työskennellä ja näin ollen onkin mahdollista vuokrata samaa tuolia useammalle yrittäjälle samanaikaisesti. Jos vuokralaisia saataisiin useampia samalle tuolille, olisi päivävuokraaminen huomattavasti kannattavampaa kuin kuukausivuokra.

Heikkoutena ovat kuitenkin epätasaiset tulot kuukausittain, jolloin budjetointi on hankalampaa ja yrityksen varallisuus voikin muuttua kuukausittain merkittävästi. Jos kuitenkin päivävuokralaisten työajat ovat epätasaisia, on mahdotonta palkata useita yrittäjiä samalle tuolille. Heikot markkinat saattavat vähentää vuokralaisten työpäivien määrää, jos asiakkaita ei käy, vähentää se silloin myös vuokran suuruutta. Päivävuokra siis vaatii suurempaa luottamusta vuokralaiseen ja tämän kykyyn saada asiakkaita. Päivävuokra voi myös vähentää vuokralaisen työpäiviä jolloin vuokralaiset keskittyvät tekemään pitkää päivää harvemmin. Uhkana ovat myös täysin vuokratulottomat kuukaudet. Kuten aina, sopimus on molemminpuolinen, jonka vuoksi uhkana on, ettei vuokralainen suostu vaadittaviin sopimusehtoihin.

Plussat	Miinukset
Vuokra on suhteessa suurempi, kuin kuukausivuokra	Epätasaiset työajat vuokralaisella, jolloin ei voi ottaa useampia vuokralaisia
Voi ottaa useampia vuokralaisia	Vaikea budjetoida
	Epätasaisuus tuloissa
	Huonossa taloudellisessa tilanteessa vuokralainen ei ehkä saa asiakkaita
	Ei minimisummaa, joten voi olla täysin vuokratulottomia kuukausia
	Vuokralainen ei suostu
	Erimielisyydet tehdyistä päivistä

Taulukko 10 vertailutaulukko päivävuokra

8 Johtopäätökset

Henkilöyhtiöiden vähäiset erot vaikuttavat siihen millä perusteella uusi yritysmuoto valitaan. Koska yritysmuodon muutoksen pyritään saamaan aikaan mahdollisimman pieniä kustannuksia, on uudeksi yhtiömuodoksi valittu kommandiittiyhtiö. Yritys jatkoi toimintaansa vuoden vaihteesta kommandiittiyhtiönä, sillä tällöin muutokset yrityksen toiminnassa ovat mahdollisimman pienet. Kommandiittiyhtiössä on yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetönyhtiömies, jonka yhtiöpanos on lisätty yhtiön taseeseen. Kommandiittiyhtiön valintaa tukivat henkilöyhtiömuoto ja se, ettei yhtiön tarvitse muuttaa Y-tunnustaan ja tämän vuoksi solmia uusia so-

pimuksia, joka aiheuttaisi lisä kustannuksia ja veisi aikaa. Kommandiittiyhtiön valintaa yritys-X:n yhtiömuodoksi tuki myös kirjanpitäjä.

Vuokraa laskettaessa ja vertailuista kävi ilmi, että suppea vuokra on otollisempi yritys-X:n tapauksessa. Yritys-X on ollut alalla yli 30 vuotta ja tämän hetkiset vuokralaisehdokkaat ovat myös työskennelleet yrittäjinä pitkään. Tämän vuoksi on kannattavampaa jakaa muut kustannukset yrittäjien kesken, kuin lisätä ne vuokraan. Kokemuksen tuoma asiakaskunta myös takaa vuokralaisten kyvyn hoitaa omat osuutensa. Koska suppeassa vuokrassa on vuokraan liitetyt kulut pidetty mahdollisimman pienenä, on muutokset kuluihin epätodennäköisempiä kuin laajassa vuokrassa, joka taas edesauttaa vuokralaisten pitämistä pidemmän aikaan.

Suppea vuokra on myös ollut mieluisin vaihtoehto vuokralaisille, joka tulee ottaa huomioon. Uusien vuokralaisten etsiminen veisi aikaa ja lisäisi myös kuluja. Uutta vuokralaista etsittäessä tulisi tehdä ilmoitus, että vuokralaista haetaan ja tämän jälkeen haastattelut veisivät aikaa ja sopivan vuokralaisen löytäminen saattaa olla haastavaa. Kulujen lisääntyessä hakemisprosessissa myös vuokratuotot puuttuisivat kyseiseltä ajalta.

Haastateltaessa toimeksiantajaa on myös käynyt ilmi, että hän kannattaa mieluiten suppeaa vuokraa. Toimeksiantajalta on otettu viitteitä siihen mitä kuluja vuokraan on laskettu mukaan. Kuitenkin on suositeltavaa lisätä muutamia kuluja toimeksiantajan toiveisiin. Mainonta ei kohdistu pelkästään kampaajaan, vaan mainonnasta hyötyvät kaikki. Näin toimitilat tulevat suuremman yleisön tietoisuuteen, jonka vuoksi mainonnan kustannuksia on lisätty vuokraan. Siisteyskuluissa on otettu huomioon siivoojakulut ja muut siisteyskulut kuten pesuaineet, joita ostetaan yrittäjien kesken vuorotellen. Lisäksi kuukausittainen voittolisä on yksi prosentti vuokrasta, jolla voidaan myös kattaa toimitilan laitteiden korjaukset. Voittolisä antaa myös joustovaraa jos esimerkiksi toimitilan vuokran suuruus nousee.

Päivävuokran ja kuukausivuokran väliltä valittaessa suosittelen kuukausivuokran valintaa, sillä se helpottaa budjetointia ja on sitovampi. Myös vuokralaisten kannalta tämä on edullisempi vaihtoehto, jos kuitenkin töitä tehdään useampana päivänä viikossa. Päivävuokran suuruus muuttuu joka kuukausi, joten olisi pidettävä kirjaa kuinka monena päivänä vuokralainen on työskennellyt ja laskettava vuokra joka kuukausi uudelleen. Yrittäjät ovat kuitenkin kampaamoalan ammattilaisia, eivätkä talousasiantuntijoita, jonka vuoksi vaarana ovat erimielisyydet vuokran suuruudesta. Asian selvittelyssä käytettäisiin taloushallinnon ammattilaisia, joka lisäisi taloushallinnon kustannuksia. Vuokralaisilla ei ole tiettyjä päiviä, jolloin he aikovat työskennellä, joka rajaa pois mahdollisuuden vuokrata samaa tuolia useammalle vuokralaiselle. Vuokralaisten kannalta kuukausivuokran etuna on, ettei kannattavuuteen vaikuta se kuinka monta asiakasta tietyllä päivällä on tulossa.

Laskelmien voidaan päätellä olevan päteviä, sillä kirjanpitäjän laskelmat ovat olleet samaa luokkaa. Myös toimeksiantaja on hyväksynyt laskelmat ja käyttöön on otettu pyöristettynä 550 euron vuokra, johon lisätään 24 prosentin arvonlisävero. Kuitenkin tulevaisuuden varalta pidetään myös päivävuokraa mahdollisena vaihtoehtona ja tämän hetkisten tietojen mukaan on mahdollisen päivävuokran suuruus 50 euroa, johon lisätään 24 prosentin arvonlisävero.

Sopimukseen liitetyt sopimusehdot käydään läpi seuraavissa kappaleissa. Yritys-X:n veloittama vuokra pitää sisällään toimitilanvuokran johon on liitettynä jätemaksu. Tämän lisäksi vuokranantajan vastuulla ovat sähkö- ja vesimaksut. Yritykseen liittyvä ilmoitusmainonta on hyödyksi myös tuolivuokralaisille, jonka vuoksi on sekin liitetty vuokraan. Toimitilassa soitettavasta musiikista maksetaan Gramex- sekä Teostomaksut, joka on sisällytetty vuokran hintaan. Vuokranhinta on sovittu sopimuksessa arvonlisäverottomana, jolloin vuokraa maksettaessa on siihen lisättävä 24 % arvonlisävero. Vuokranmaksupäivä on aina viides päivä kuluva kuuta.

Kaikki toimitiloissa työskentelevät ovat sitoutuneet ylläpitämään yleissiisteyttä ja ylläpitämiseen vaadittavat tarvikkeet hankitaan vuorotellen. Vuokraan kuuluu siivouspalvelu, joka kattaa viikoittain käyvän siivoajan, joka siivoaa koko toimitilan. Myös kunkin toimitilassa työskentelevän tulee toimia ystävällisesti ja kunnioittavasti kaikkia kohtaan, niin asiakkaita kuin työntovereita.

Kukin sopimuksen jäsen kustantaa omat aineensa kuten hoito- ja pesuaineet, väriaineet ja muotoiluaineet, työvälineensä kaikki mahdolliset veitset ja sakset sekä muut käyttötarvikkeet. Käyttötarvikkeilla tarkoitetaan muun muassa suojahanskoja, kaulussuojia sekä kelmua.

Kaikista muutoksista, kuten vanhempainlomista tulee molempien osapuolten ilmoittaa välittömästi. Irtisanomisaika on vuokranantajalla kaksi kuukautta ja vuokralaisella kuukausi. Rajoituksia vuokralaisille ei ole toiminnan harjoittamisesta samalla alueella. Kaikki kampaajat ovat olleet pitkään alalla ja vakiinnuttaneet asiakaskuntansa, jonka vuoksi ei tarvitse pelätä, että vuokralaiset veisivät yrityksen asiakaskuntaa.

Tarvittaessa voidaan laskelmia muuttaa ja käyttää myös muille yrityksille tai yritys X:n tapaukseen muutosten ilmetessä. Tällöin tulee kuitenkin muistaa määrittää myös uudet sopimusehdot, jotta ne olisivat pätevät. Sopimuksia muutettaessa tarvitaan aina kaikkien osapuolien suostumus.

Opinnäytetyössä päästiin asetettuihin tavoitteisiin ja tutkimus kysymykseen saatiin vastaus. Yritysmuodoksi valittiin kommandiitti yhtiö, joka vuokraa kahta vuokratuolia. Vuokratuoleille määritettiin kiinteä kuukausivuokra, jonka pohjalta on myös laskettu päivävuokra, jos vuokralaiset haluavat siirtyä päivävuokralaisiksi. Samaa vuokraa ja samoja ehtoja käytetään kaikilla

vuokralaisilla. Myös tulevaisuudessa mahdollisesti uudet vuokralaiset otetaan vuokralle samoilla ehdoilla ja samalla vuokralla. Kustannusten muuttuessa voidaan käyttää jo valmista Excel-pohjaa uuden vuokran määrittämiseen.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2009. Laskentatoimi. 3. painos. Helsinki: Edita

Järvenpää, M., Länsiluoto, A., Partanen V. & Pellinen, J. 2010. Talousohjaus ja kustannuslaskenta. Helsinki: WSOY

Kukkonen M. & Walden R. 2010. Elinkeinoverolaki käytännössä. Helsinki: WSOY

Neilimo, K. & Uusi-Rauva, E. 2005. Johdon laskentatoimi. Helsinki: Edita

Tomperi, S. 2010. Käytännön kirjanpito. 18. painos. Helsinki: Edita

Sähköiset lähteet:

Ilmarinen. 2014. YEL-vakuutus yrittäjälle. Viitattu 12.2.2014

http://www.ilmarinen.fi/Production/fi/tietopankki/02_yrittajan_yel/01_milloin_yel/index.js#.Uv9zFPs5KE4

Kantanen, P., Laurila, A., Lähde, J., Niemistö, H. & Sinkkonen J. 2012. Harmaa talous parturi- ja kampaamoalalla sekä kauneudenhoitoalalla- työryhmän loppuraportti viitattu 7.11.2013
http://www.tem.fi/files/33519/TEMrap_21_2012_.pdf

Kosonen, T. 2013. Parturi-kampaamopalveluiden hinnat eivät laskeneet ALV:n mukana. Viitattu 7.11.2013

<http://vatt.fi/ajankohtaista/uutiset/uutinen/parturikampaamopalveluiden-hinnat-eivat-laskeneet-alvn-mukana>

Näränen, M. 2012. Yrittäjäksi hiusalalle. Viitattu 20.12.2013

<http://hiusyrittajat.fi/wordpress/wp-content/uploads/YRITT%C3%84J%C3%84KSI-HIUSALALLE-OPAS-.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2012. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Viitattu 27.03.2014 http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf

Suomen Yrittäjät. 2013. Avoin yhtiö. Viitattu 3.11.2013

http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/yritysmuodot_ja_liiketoiminta/avoin_yhtio/

Suomen Yrittäjät. 2013. Kommandiittiyhtiö. Viitattu 3.11.2013

http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/yritysmuodot_ja_liiketoiminta/kommandiittiyhtio/

Suomen Yrittäjät. 2013. Yksityinen elinkeinoharjoittaja. Viitattu 3.11.2013

http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/yritysmuodot_ja_liiketoiminta/Yksityinen_elinkeinoharjoittaja/

Te-palvelut. 2009. Kauneudenhoitoala. Tulostettu 7.11.2013

http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/7_ammattiala

Te-palvelut. 2009b. Parturi-kampaaja. Tulostettu 7.11.2013

http://www.ammattinetti.fi/amatit/detail/3/2/649_ammatti;jsessionid=06BCFFA4A69F26B0D2931C9B3CAE8F24

Testo. 2013. Luvat. Viitattu 18.11.2013

<http://www.teosto.fi/kayttajat/luvat/984/m/177>

Tilastokeskus. 2013. Henkilöstön suuruusluokka parturi- kampaamoalalla. Viitattu 7.11.2013
<http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Saveshow.asp>

Verohallinto. 2010a. Ennakkoverot - avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömies.
Viitattu 7.11.2013

<http://www.vero.fi/fi->

FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Ennakkoverot

Verohallinto. 2010b. Yrityksen perustaminen - liikkeen- ja ammatinharjoittaja

<http://www.vero.fi/fi->

FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Perustaminen

Verohallinto. 2010 c. Parturi- ja kampaamopalveluiden sekä eräiden pienien korjauspalveluiden arvonlisäverokanta. Viitattu 7.11.2013

<http://vero.fi/fi->

FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Parturi_ja_kampaamopalveluiden_seka_erai%2812350%29

Verohallinto. 2012. Parturi-kampaamo- ja kauneudenhoitopalvelut. Viitattu 7.11.2013

www.vero.fi/download/noname/%7BCE1D322A-E88D-42EB.../8037

Verohallinto. 2013. Harmaa Talous 2013. Viitattu 23.2.2014

https://www.vero.fi/download/Harmaa_talous_2013/%7B8864665C-36EF-4D6E-9FBA-3361D00503A1%7D/8881

Julkaisemattomat lähteet:

Kirjanpitäjä. 2014. Kirjanpitäjän haastattelu 14.1.2014. Helsinki.

Suomen hiusyrittäjät ry. 2006. Sopimusehdot.

Yrittäjä. 2013. Puhelin haastattelu 21.11.2013. Nurmijärvi.

Yrittäjä. 2014. Yrittäjän haastattelu 3.1.2014. Helsinki.

Kuvat

Kuva 1 Henkilöstön suuruusluokka parturi-kampaamoalalla	8
Kuva 2 Jakauma yritysmuodoittain parturi-kampaamoalalla.....	8
Kuva 3 Kustannusperusteisen hinnoittelun eteneminen (Järvenpää ym. 2010, 187).	17
Kuva 4 Liikevoitto ja liikevaihto.....	19
Kuva 5 Liikevoitto prosentti.....	19
Kuva 6 Omavaraisuusaste.....	20

Taulukot

Taulukko 6 Yritysmuotojen vertailu	23
Taulukko 7 Kustannusjaottelu	24
Taulukko 8 suppeavuokra.....	28
Taulukko 9 suppea päivävuokra	28
Taulukko 10 suppeanvuokran vertailu.....	29
Taulukko 11 Laajavuokra	30
Taulukko 12 Laaja päivävuokra.....	30
Taulukko 13 Vertailu laajavuokra	31
Taulukko 14 vertailutaulukko kuukausivuokra	31
Taulukko 15 vertailutaulukko päivävuokra	32